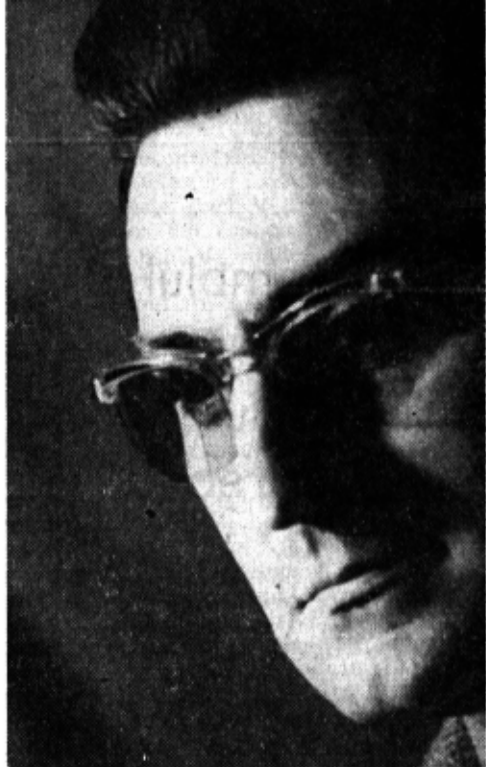

DAN
TĂRCHILĂ

MOARTEA LUI VLAD ȚEPEȘ

Personajele:

VLAD ȚEPEȘ
BERIVOI
URSU
UTMEȘ
COCORA
BABA
VOICA
DRUSA
DATCO
CĂLUGĂRUL

} căpitani
și
boieri

ȘTEFAN CEL MARE
MATIAȘ CORVIN
PRINȚESA
PRELATUL
GISKRA
LOCOTENENTUL
SELIM
HAMZA-PAȘA
CATAVOLINOS

Boieri ai lui Vlad, căpitani ai lui Ștefan, ieniceri, soldați, un călău.

A doua jumătate a veacului al XV-lea
(1461—1476)

VLAD TEPEȘ a fost un tipic reprezentant al Evului mediu. Privirile pătrunzătoare, cu puteri hipnotice. Violent și frămîntat în fața loviturilor unui destin nefericit, împotriva căruia a luptat toată viața, cu luciditatea omului de acțiune și cu o dragoste de patrie neîmormurită. Costum de război în scenele 1, 2, 3 și 4 din partea I și în toată partea a II-a.

BERIVOI, URSU și UTMES, căpitani în puterea vîrstei.

COCORA, boier bătrîn, șaptezeci de ani.

BABA, fosta doică a lui Vlad. Foarte bătrînă, pare o arătare venită din besme. Oarbă, se sprijină într-un toiag și vorbește ca o prezicătoare, fiecare cuvînt fiind rostît ca într-un ritual.

VOICA, tînără, frumoasă. În partea I, apare într-o pelerină, cu capul acoperit de o glugă. În partea a II-a, poartă fustă și bluză neagră, iar pe cap o basma, de asemenea neagră.

DRUSA, aproape un copil, nu are mai mult de șaisprezece ani. La prima apariție, e îmbrăcată în alb. La a doua apariție, aceeași îmbrăcăminte, ruptă, murdară, udă de ploaie. Părul și fața, de asemeni, ude, murdare. Acum e în picioarele goale. Privirile rătăcite, obrazul supt, reacții bizare, toate acestea, din cauza șocului și durerii morții tatălui ei.

DATCO, zidar, costum adecvat epocii.

CĂLUGĂRUL, trebuie să fie bătrîn. Barbă mare, mantie cam ponosită.

STEFAN CEL MARE, aidoma mărturiilor istoriei. Costum de război.

MATIAS CORVIN, inteligent și infatuat, se vede că a fost crescut la școlile Apusului. Om al Renașterii, elegant în costum și în exprimare. Abil diplomat, cu izbucniri violente. La prima apariție, are 21 de ani. La a doua, cu treisprezece ani mai mult.

PRINȚESA, răsfațată și fermecătoare, cunoaște mijloacele de a obține ceea ce dorește.

Prolog

Viscol. Zăpadă. O țepă în mijlocul unui cîmp, cu un osîndit tras în ea. Corpul osînditului atîrnă cu capul între brațe, fără să i se vadă fața. Zăpadă pe haine, pe cap.

VLAD (înaintînd cu greu, din pricina rafalelor de vînt, cu brațul pavăză la ochi, se oprește în fața țepii, strigînd): Hei, Berivoi!

UTMEȘ (care îl urmează): Doamne, nu'mai aude pe nimeni.

VLAD: Utmes, cum o fi rămas cocolat acolo, că era destul de gras? (Către țepă.) Orgoliul tău protestă! M-auzi, Berivoi? Chiar de-aș muri în noaptea asta, tu ai să fii totdeauna cu o lună și jumătate de veșnicie înaintea mea.

UTMEȘ: Doamne, viscolul se-nțește. Zăpada se adună-n troiene. Caii sînt neliniștiți. Să ne-ntoarcem, Măria-Ta, în București.

VLAD: Dar mai întîi să-i spun o vorbă lui Berivoi. Așteptați-mă pe-aproape, la colțul pădurii.

UTMEȘ: Precum ți-e voia, Doamne. (Iese.)

VLAD: Singuri, numai noi doi! La primăvară, ai să faci pui. Poate mă-ntorc să văd ce păsări și-au clocit ouăle în urcările tale. Numai dacă ieși din iarnă. Lupii! Mulți și flămînzi. (Se aude croncănît de ciorii. Vlad le sperie cu mîinile.) Hușii! Hușiii! (Croncănitul se îndepărtează, dispare.) Nici de sperietoare nu mai ești bun. Să mulțumești cerului că ți-ai dat sufletul pe prispa țării, aici, lîngă București. Te ciugulesc ciorile, dar sînt ciorile noastre. Și te mănîcă lupii, dar sînt lupii noștri. (Urlete îndepărtate, de lupi.) Îi auzi? Te-adulmecă. În curînd vor fi aici și-ți vor da țircoale. Va fi iarnă grea, Berivoi. Urită vreme și blestemat timp! Și eu adulmec în toate părțile:

nu miroase încă a viitor. La primăvară se va deschide vremea, dar timpul va rămâne mai departe închis. Ticălos veac am apucat, Berivoi, ticălos și flămînd. Făcut să-nfulece popoare. Într-o zi, am să trag veacul în țeapă, în cea mai înaltă

țeapă cioplită vreodată, și-l voi proțăpi în vârful ei, ca pe tine, să-l vadă toate veacurile viitoare și să se lepede de el, fie și lepădîndu-se de mine !

(Viscol puternic.)

PARTEA I

1461—1475

Scena 1

1461

O margine de pădure. Vlad intră, avîndu-l alături pe Catavolinos. În urma lor vin, fiecare cu cîte două săculețe cu bani : Ūrsu, Berivoi și Utmeș.

VLAD : Mai e mult ? Sintem aproape de malul Dunării.

CATAVOLINOS : Am ajuns, Măria-Ta. Aici e locul de-întîlnire. În curînd va veni și luminatul Hamza-pașa.

VLAD : Sper că respectă condițiile, Catavolinos.

CATAVOLINOS : Intocmai, Mărite Doamne. Ai venit fără armată — doar am plecat împreună din București — ilustrul Hamza-pașa va săi fără armată, după convenție. Dar, iată că apare și stăpînul meu. (Intră Hamza-pașa, urmat de doi ieniceri.)

HAMZA : Măria-Ta, preafericitul nostru Sultan, stăpînul lumii, mi-a încredințat misiunea de a te întîlni și de a discuta o chestiune de hotărîntă între țara ta și țara noastră. Trec peste nedumerirea Înaltei Porți, în legătură cu refuzul de a ne mai da tributul de doi ani încoace, pentru că văd, cu satisfacție, în minile căpitanilor tăi, pungile cu galbeni pe care mi le-ai adus. Acoperă valoarea tributului pe doi ani în urmă ?

VLAD : Pînă la un ban.

HAMZA : Bașca bacșișul meu ?

VLAD : Bașca.

HAMZA : Și copiii ? Nu-i văd.

VLAD : Care copii ?

HAMZA (sever și intrigat) : Catavolinos ! ?

CATAVOLINOS (deconcertat, către Vlad) :

Îmi îngădui să vă reamintesc despre

ce am discutat ieri în București : ați acceptat toate dorințele Înaltei Porți, pe care vi le-am adus la cunoștință. E vorba despre cei cînzeci de copii pe an, băieți și fete, pentru preafericitul nostru Sultan.

VLAD : Nu-mi amintesc.

HAMZA (părăsind amabilitatea de pînă acum) : Unde-s copiii ? Ți s-a poruncit să aduci cu tine cînzeci de copii.

VLAD : N-am decît unul, pînă acum. Roagă-l pe Măritul vostru Sultan să aștepte să-i fac și pe ceilalți patruzeci și nouă. Îi trimit pe toți odată.

HAMZA (izbucînd) : Kaziclu, cel cu inima neagră, îndrăznești să nu te supui dorinței ilustrului meu Sultan ?

VLAD : Cît privește chestiunea hotărului dintre țările noastre, n-avem ce vorbi. Dunărea nu poate fi mutată nici spre noi, nici spre voi.

HAMZA : Ghiaur afurisit !

VLAD : Și să-i mai spuși lui Mahomed că țara mea nu-i piele de oaie, pe care s-o ciopîrțești în bucăți.

HAMZA : Știm eu că nu trebuie să mă-ncred în tine. Am să te duc Sultanului, legat în lanțuri, așa cum mi-a poruncit. De cînd îți pregătim pieirea ! Ești în mina mea. Ienicerii mei ne-au înconjurat de mult.

VLAD (cu un calm desăvîrșit) : Catavolinos, parcă spuneai că Hamza-pașa vine fără armată la întîlnirea cu mine. Ori m-ai mințit ?

CATAVOLINOS : Din moment ce m-ai crezut, sînt absolvit de minciună.

HAMZA : Ești prins, Kaziclu ! Ai căzut în cursă. (Ride.)

CATAVOLINOS : Nici vicleanul Ahile n-ar fi scornit o asemenea capcană perfectă !

VLAD (privindu-i liniștit pe amîndoi și ducînd un deget la buza de jos) : Mă gîndesc dacă...

HAMZA : Nu te mai gîndi. N-ai nici o scăpare. Ienicerii sînt în jurul nostru. Aș-

teaptă doar semnalul meu.

VLAD (reluînd): Mă gîndesc dacă să vă trag în țeapă pe-amindoi odată sau pe rînd.

HAMZA (rîzînd): Ce spui, Catavolinos?

CATAVOLINOS: Un leu a fost odată prins în cușcă și, de necaz, doar cușca o mai mușcă!

HAMZA: Bravo, Catavolinos! Spirit grec!

VLAD: Deși, poate, s-ar cădea să te întep mai întîi pe tine, Catavolinos, fiindcă ai fost primul care m-ai înșelat, atrăgîndu-mă în cursă. Și, dacă ești de pe-acum spirit, cum pretinde Hamza-pașa, îți va fi foarte ușor să treci... dincolo.

HAMZA: Să sfîrșim! Predă-te! Ești prizonierul meu. Nu mai ai aici o șansă. (Strigăt.) Ieniceri ai stăpînului lumii, veniți! (Toți rîmîn nemișcați, așteptînd. Hamza strigă și mai tare.) Ieniceri, vă ordon! (Apoi intră repede în panică, prîvind în jurul lui.) De ce nu vin? Nu m-au auzit? (Strigă din tot pieptul, disperat.) Ieniceeceri!

CATAVOLINOS (spieriat de moarte): Unde sînt? Ce se-ntîmplă, Luminăția-Ta?

VLAD (eu același calm cu care a asistat tot timpul): Să-ți spun eu, Catavolinos. Nici tu n-am păstrat convenția să vin singur.

HAMZA (cu ochii holbați de groază): Cere? Și tu...?

VLAD: Cu armata mea, ai ghicit. Am cioplit lingă Tîrgoviște o pădure întreagă de țepi. Încă o zi pierdută cu trageri în țeapă! Pentru voi doi am pregătit două țepi mai înalte, ca pentru proști. (Apoi.) Ursule!

(Ursu fluieră cu două degete în gură. Imediat se aude chiot și tropot de cai apropiîndu-se.)

(Muzică.)

Scena 2

1462

O trecătoare de munte. Vlad privește, cu mîna streșină la ochi. Berivoi și Utmeș, alături.

VLAD: Pînă ieri, stăpînii țării. Astăzi, niște fugari, privind neputincioși în urma lor. Poți trece peste hotarele propriei tale țări, dar nu poți face un pas dincolo de hotarul destinului tău. Una-i rînduiala din afară, alta, rînduiala dinlăuntru. Mă simt atît de singur, de pare-aș fi murit. (Apoi.) Trebuia să se-ntoarcă, pînă acum.

BERIVOI: Numai de-ar veni cu răspuns bun de la rege.

VLAD: Doar mi-a promis armată. Stau aici de două zile, la hotarul cu Transilvania, și aștept, în timp ce Mahomed e acum în Tîrgoviște, unde l-a urcat pe tron pe fratele meu, pe acest frate fandosit și parfumat, bun de harem. Dacă mă-ntore și-l prind, știți ce-am să-i fac?

UTMEȘ: Știm, Doamne.

VLAD: Și asta, Utmeș. Dar, mai întîi, îl închid într-o cușcă și-l plimb prin toată țara, punînd un vornic să-l arate oamenilor: iată pe nevasta lui Mahomed! Și, numai după aia, țeapa! Mă-ntreb ce impresie i-or fi făcut lui Mahomed stîrvul lui Hamza-pașa și al lui Catavolinos, proțapite în țepi, cu ienicerii lor cu tot?! Mă prind că n-a mai văzut niciodată o pădure de țepi ca aia de lingă Tîrgoviște, și că nasul lui n-a mirosit niciodată o duhoare mai puturoasă.

UTMEȘ: Dacă regele Matiaș ne-ar fi trimis ajutor cînd încă luptam la porțile Tîrgoviștei!

VLAD: Dacă!

BERIVOI: Dintre ai noștri, au murit mulți. Și la Dunăre, cînd am încercat să oprim debarcarea. Și lingă București, unde ne-am bătut neunește. Și acum citeva zile, la Tîrgoviște. Peste tot. Și-așa eram puțini, față de puhoiul care ne-a cîștigat. Ei, cit vedeai cu ochii. Noi, o mină de soldați.

UTMEȘ: Se-ntoarece Ursu, Măria-Ta!

(Intră Ursu.)

VLAD: Ce vești, Ursule?

URSU: Dă-mi răgaz să-mi trag sufletul, Doamne.

VLAD: Ce-au spus brașovenii?

URSU: Să trecem munții la ei și să așteptăm acolo armata regelui Matiaș.

VLAD: De ce nu mi-au dat ajutor la timp? Doar le-am trimis vorbă încă de pe cînd Mahomed se pregătea să treacă Dunărea. Nu i-ai întrebat?

URSU: Întrebat, Măria-Ta.

VLAD: Și?

URSU: M-au cam ocolit cu răspunsul. Că a trecut vreme pînă să ajungă din Transilvania în Ungaria-curierul lor, că regele Matiaș n-ar fi încă pregătit cu armată, de-abia acum o strînge, că și ei au fost luați pe nepusă masă cu vestea atacului...

VLAD: Iată ziua pe care n-am prevăzut-o. După șase ani de domnie, am ajuns la capătul ei. Ce-aș putea alege? Înapoia mea, dezastrul. Înaintea mea, nesiguranța. Fratele meu m-a furat tronul, iar eu m-ascund în munți. Păgubasul se ascunde de hoțul care l-a jefuit! (Rîde.)

URSU: Comandanții din Brașov mi-au arătat toată încrederea lor.

BERIVOI: Să trecem munții. Măria-Ta, și să ne ducem la cetatea noastră a Făgă-

raşului. Acolo vom aştepta armata regelui Corvin.

VLAD : Şi-n acest timp, fratele meu cel frumos, trădătorul meu frate, ride de mine în Tirgovişte, că-l aud de-aici cum îşi morfoleşte limba în troaca laudelor lui Mahomed. Cătră făţarnică, mincinos şi netrebnic, fricos şi laş, cum poate sta pe tron un uzurpator de tron ? Cum poate cărmui o ţară un trădător de ţară ? Mă-ntorc la Tirgovişte. Fie ce-o fi !

URSU : Doamne, cu neputinţă.

VLAD : N-am să pot dormi o singură noapte, fără să fiu urmărit de năluca acestui frate nevrednic suit pe tronul meu. Înapoi, spre Tirgovişte !

URSU : E moarte curată, Măria-Ta.

VLAD : Lăsaţi-mă să mă-ntorc. Singur !

UTMEŞ : Nu te lăsăm, Doamne.

BERIVOI : Treceam munţii şi ne-ntoarcem cu ajutor de la regele Matiaş, aşa cum ai hotărât înainte.

URSU : Amină-ţi răzbunarea pînă vei fi sigur că o poţi împlini. Sintem alături de Măria-Ta.

VLAD : Vreţi să mă urmaţi în Transilvania ?

URSU : Oriunde, Doamne.

VLAD : Toţi trei ?

BERIVOI : Pînă la capăt !

VLAD : Credeam că vreţi să vă-ntoarceţi pe la casele voastre, cum au făcut toţi ceilalţi.

UTMEŞ : Porunceşte-ne, Doamne, şi nu te vom părăsi. Nu vom cunoaşte alt drum decît drumul Măriei-Tale.

VLAD : Bravii mei căpitani, bunii mei prieteni ! Prin voi, iau cu mine o bucată din înima ţării. Să mergem ! Poate că nu norocul ne goneşte din urmă. Poate că norocul ne cheamă. La drum, să trecem munţii, strecurîndu-ne repede printre stînci, pentru ca nici vulturii să nu ne vadă fuga. *(Se mai întoarce o dată, privind în urma lui.)* Doamne, ce ţară de restrişte las în urma mea. *(Ies. Bucium prelung.)*

Scena 3

Interiorul unei cetăţi. Berivoi stă de vorbă cu Utmeş.

BERIVOI : A trecut o lună de cînd aşteptăm armata regelui de la Buda.

UTMEŞ : Am ajuns să nu ne mai întrebăm cînd, ci dacă.

BERIVOI : Eu, să-ţi spun drept, nu mai cred că vom vedea vreodată armata regelui.

UTMEŞ : Ce face Măria-Ta ?

BERIVOI : De cîtva timp, nu mai scoate o vorbă. Priveşte neclintit spre poarta casteiului, aşteptînd s-o vadă deschizîndu-se şi intrînd pe ea armata promisă.

(Intră Ursu.)

URSU : Brr ! S-a lăsat răcoare. Noaptea asta a venit înainte de a se fi sfîrşit bine ziua. Lumea s-a umplut prea repede cu întunerice. Îţi bagi degetele-n ochi. Parecă întunericul stă să dea pe dinafară.

(Intră Vlad.)

VLAD : Vreo veste ?

URSU : Una singură, şi proastă : că am aştepta aici degeaba, fiindcă nu mai vine nici o armată trimisă de regele Matiaş spre noi.

VLAD : Cine ţi-a spus ?

URSU : Un om de la grajduri.

VLAD : Grăjdarul ăla e un prost.

URSU : Cînd nu găseşte un deştept, adevărul se ascunde în gura proştilor, Măria-Ta.

VLAD : Şi eu am auzit multe adevăruri de la proşti, dar le cunoşteam dinainte.

URSU : Mi-e teamă că dracul şi-a vîrit coada în cancelaria de la Buda.

VLAD : Am tratat de alianţă cu regele.

BERIVOI : De diavol nu ne putem apăra. Nu-l putem învinge.

VLAD : Decît dacă-l compromitem.

UTMEŞ : Cum, Doamne ?

VLAD : Întrecîndu-l noi, de două ori, în ticăloşie. *(Apoi.)* Berivoi, începuseşi povestea aia cu omul şi cu moartea.

BERIVOI : Păi, după ce-a legat moartea de un gard, prîponînd-o bine, omul nostru a plecat în lume, vezi doamne, ce grijă să mai aibă el de ceasul de pe urmă ? ! Şi-apoi, fă-ţi de cap ! Moartea gemea şi striga, doar, doar o veni cineva s-o scape. Cînd, ce să vezi ?

VLAD *(tresărînd deodată)* : Tropot de copite ! Sub tălpi ! *(Cu o bucurie nestăvilită.)* Vin !

URSU : Simt şi eu !

BERIVOI : Şi eu !

UTMEŞ : Armata regelui !

VLAD : Şi voi vă îndoaiaţi că mi-o mai trimite ! *(Tropot de cai apropiîndu-se. Vlad priveşte pe fereastră.)* Torţe ! Şi-n frunte lor ? Giskra ! Unul dintre cei mai viteji căpitani ai regelui Matiaş !

(Intră Giskra, urmat de cîtiva ostaşi.)

GISKRA : Signor !

VLAD : Giskra ! *(Intinde braţele pentru a-l îmbrăţişa, dar Giskra rămîne locului, lăsîndu-l pe Vlad cu minile întinse.)* Bine-ai venit, prietene ! Niciodată zidurile astea n-au văzut un om venînd mai la timp. Cîţi soldaţi îmi trimite vărul meu şi regele tău ?

GISKRA : Din înalta poruncă regală a ilustrului rege al Ungariei...

VLAD : Lasă vorbele de prisos. Spune-mi cîți soldați ai adus ? Treizeci de mii ?... Douăzeci ?... Fie și douăzeci. În țară mă unesc cu ai mei, care mă așteaptă. Într-o săptămînă, tronul va fi din nou...

GISKRA : N-am venit cu nici o armată. Porunca augustului meu suveran e alta.

VLAD : Ce vorbă-i asta, căpitane ? N-ai venit cu... ? Unde-i armata promisă ? Și unde-i regele Matiaș ? Ar fi trebuit să vie el însuși în fruntea ei.

GISKRA : În numele regelui Matiaș Corvin, sinteți arestat, *signor*.

VLAD (*în timp ce căpitaniul lui au pus mina pe minerele săbiilor*) : Nu-mi întărita căpitaniul, Giskra !

URSU : Trădare !

VLAD : Ce nepotrivit cuvînt pentru acest ceas ! Toți regii se trădăază între ei. Vărul meu n-are decît douăzeci și unu de ani. N-a prins încă iscusința trădării la timp. La vîrsta lui, te grăbești totdeauna.

GISKRA : Primul popas îl facem la Sibiu, al doilea, la Oradea. Apoi, trecem în Ungaria. Sabia voastră, *signor* !

VLAD : Pe-aici, grăjdarii cunosc dinainte hotărîrile regelui. (*Scoate sabia de la șold și i-o dă.*) Să nu te murdărești, e năclăită de singele aceluiași dușman : al nostru și al vostru. (*Apoi.*) Ursule, întoarce-te în țară.

URSU : Măria-Ta...

VLAD : Totul e pierdut. Înapoia mea, țara-ngenuncheată. Înaintea mea, zdrențele speranțelor. Noaptea asta trebuia să ne înmulțească, și ea ne împuținează. Dunărea a-nceput, pesemne, să curgă înapoi spre izvoare, iar caii se balegă cu burțile-n sus, căci lumea s-a-ntors pe dos și e nevoie să umblăm în cap, ca să mai putem înțelege cîte ceva din ea. (*Apoi.*) Fă cum îți poruncesc ! Ai nevastă și copil. Ai grijă de ei, nu-i lăsa să piară. Și ține legătura cu Ștefan. Du-te pe ascuns la Suceava și spune-i cum și ce s-a petrecut aici. Să ai încredere în Ștefan, cum ai avea în mine.

URSU : Măria-Ta ! (*Se îmbrățișează.*)

UTMEȘ : Doamne, îngăduie-mi să rămîn la Sibiu și să te-aștept pînă te-ntorci din Ungaria.

VLAD : Dar mă voi întoarce vreodată, Utmeș ? (*Îl îmbrățișează.*) Rămîi cu bine !

BERIVOI : Eu nu mă-ntorc nici în țară și nu rămîn nici aici. Eu te urmez, Măria-Ta.

VLAD : Sînt prizonierul regelui Matiaș, Berivoi.

BERIVOI : Iar eu, prizonierul Măriei-Tale. Ia-mă cu tine, Doamne, și te voi sluji ea și pînă acum. O bucată de pline și o cană cu apă, numai să dorm pe pragul Măriei-Tale și să te păzesc.

VLAD : Fie, dacă vrei.

BERIVOI : Mulțumesc, Doamne.

VLAD : Să mergem, Giskra ! Avem mult drum înaintea noastră. (*Întră Voica.*) Prea tîrziu, Voica. Sînt prizonier.

VOICA : Nu-i cu putință !

VLAD : Prizonierul unui rege, Voica.

VOICA : Te lași prins ?

VLAD : Protocolul !

VOICA : Nimeni din neamul tău n-a fost vreodată prizonier.

VLAD : Basarabii sînt plini de surprize.

VOICA (*confidențial*) : Vin tocmai din București. De-abia am ajuns pînă aici. Trecătorile sînt împinzite de străji. Am tăiat munții piepți. Noroc cu niște ciobani care mi-au dat plaiul. Nu trebuie să pleci cu oamenii ăștia. Țara te așteaptă.

VLAD : Sînt cel puțin o sută de soldați ai lui Giskra în curtea castelului. Eu n-am decît trei căpitani cu mine.

VOICA : Și eu !

VLAD : Tot nu facem o sută.

VOICA (*pe ascuns, fără să fie văzută de ceilalți, scoate un hanger de sub pelerină și i-l arată pe jumătate*) : Il ucizi și fugim. Ia-l, și ucide-l !

VLAD (*ochii i se aprind ; ca un obsedat*) : Nu mă ispidi, Voica. Dacă-i simt prăselele în podul palmei...

VOICA : Cu o singură lovitură, îl doborî.

VLAD : Nu pot.

VOICA : Ai ucizi mii de oameni.

VLAD : Cineva nevăzut îmi ține brațul. Pleacă, Voica !

VOICA : Șovăi, iubitul meu stăpîn ? Să ucizi un cîine ? Haide, pînă mai e timp !

GISKRA : Să ne grăbim, *signor*.

VOICA : El singur îți cere să te grăbești. Ce mai aștepti ?

VLAD : E mai bine să plec cu el.

VOICA : Te va ucide pe drum.

VLAD : Numai cei slabi au puterea să scape de destin, fiindcă au libertatea s-aleagă. Eu mă supun, nu pot alege. Eu implinesc soarta pînă la capăt. Moartea lui Giskra nu-mi folosește la nimic.

VOICA : Il voi omori eu !

VLAD : Ți-ai pierdut mințile ? (*O apucă de mînă.*)

VOICA : Dă-mi drumul ! Va muri de mîna mea.

VLAD : Giskra !

VOICA : Mă dai pe mîna lui ? !

VLAD : Giskra, sînt gata. Rămîi cu bine, Voica !

VOICA : Nu pleca ! Ia-mă cu tine.

VLAD : Nu pot. Întoarce-te-n țară !

VOICA : Păcătuiești în fața lui Dumnezeu și a sămînței pe care-ai aruncat-o-n pîntecele meu și a rodit. I-am simțit zvîcnitura acum două zile, pe drum.

VLAD : Minți !

VOICA (*scoțînd hangerul și întinzîndu-i-l*) : Spintecă-mă, dacă nu crezi !

VLAD (*îi ia hangerul și i-l proptește cu vîrf în dreptul pîntecului ; e într-o tensiune extraordinară. Toți ceilalți privesc,*

cu răsuflarea tăiată): Am să te spintec, Voica, pentru a răscumpăra adevărul a acestei lumi murdărite de minciună și trădare. Și-am să strig: iată, există cineva printre noi, o femeie!, care poartă adevărul în pintecele ei! Mi-e sete de adevăr, Voica, de-aceea te spintec. (Toți se trag înapoi, întorcându-și privirile sau făcându-și cruce.)

VOICA (trec câteva clipe, apoi își pleacă fruntea înainte, pînă pe pieptul lui Vlad): O sămînță a neamului tău a găsit pămînt bun și a prins rădăcină în mine. Pe mine poți să mă ucizi, nu mi-e frică de moarte. Dar pe el n-ai dreptul. Mă-ntorc în țară.

VLAD (dirzenia i se topește deodată, o îmbrățișează puternic): Voica!

VOICA: Fii binecuvîntat!

VLAD: Ia calul meu. Ți-l dăruiesc. În țară îl vinzi, iei preț bun pe el.

VOICA: Drum bun, iubitul meu Domn! Și, Dumnezeu să te aibă în pază! (Se desprinde de el și iese, încet, printre ceilalți, care se dau în lături, lăsîndu-i drum.)

GISKRA (răsuflînd, ușurat): Pe Sfînta Madonă, signore, aveți umor.

VLAD: De cînd ți-am dat sabia, e singurul lucru care mi-a mai rămas.

GISKRA: Sper să nu-l pierdeți. (Înapoindu-i sabia.) V-o înapoiez. S-aveți cu ce-l apăra.

VLAD (ia sabia): Să pornim, căpitane!

(Muzică.)

Scena 4

1463

Turnul lui Solomon din castelul Vișegrad. Lîngă ușă, Locotenentul. Vlad se plimbă, nervos.

VLAD: Stau aici, în castelul Vișegrad, de două săptămîni, și regele nu se arată. Unde e?

LOCOTENENTUL: Nu știu, messer.

VLAD (se oprește în fața lui, fixîndu-l cu privirea): De cînd ești locotenent?

LOCOTENENTUL (tulburat, brusc, de privirile lui Vlad): De anul trecut, messer.

VLAD: Ca să lupti alături de mine, ar fi de ajuns, dar ca să mă păzești, ești prea mic. Ai fost vreodată tras în țeapă?

LOCOTENENTUL (zăpăcit și mai mult de întrebare): Da... nu... (Apoi, brusc, ca și cum ar vedea o țeapă în fața lui.) Ce țeapă înaltă!

VLAD: Pune mîna pe ea!

LOCOTENENTUL (mîngîie o țeapă imaginară): Și ce frumos e cioplită!

VLAD: Apleacă-te și scoate-o din rădăcină!

(Locotenentul se așază pe vine și zgîlție piciorul unui scaun de lîngă el, gîlțînd. Vlad ride scurt și se întoarce cu spatele, îndepărtîndu-se.)

LOCOTENENTUL (revenit ca dintr-o hipnoză, se sperie găsindu-se în poziția pe vine): Ce-i cu mine? De ce stau așa? Unde mă aflu? (Îl vede pe Vlad, apoi fugе și iese, încă nedezmățit, făcîndu-și cruce.)

(Întră Berivoi.)

VLAD: Ai întîrziat.

BERIVOI: Soldații din corpul de gardă... Sînt speriați de moarte. Fac de pază cîte doi, nu cîte unul, cum făceau înainte de a veni Măria-Ta aici. Și și-au uns ferestrele și ușile cu usturoi. Se ung și pe piept, că put de-ți mută nasul din loc. Toți sînt convinși că ești vampir, Măria-Ta.

VLAD: Ce le-ai spus?

BERIVOI: Păi, ce m-ai învățat. (Ride. Apoi.) Am o veste. Regele Matiaș ar fi așteptat să sosească aici.

VLAD: Azi?

BERIVOI: Unii, că ar fi sosit de dimineață, pe ascuns...

VLAD: Parc-aud pași urcînd scările. O fi chiar regele!

(Întră Prelatul. Berivoi iese.)

PRELATUL: Dominus vobiscum...!

VLAD: Îl așteptam pe rege!

PRELATUL: Am cerut înalta îngăduință regală de a te întoarce de pe calea păcatului.

VLAD: Cam lungă pentru o întoarcere, pater.

PRELATUL: Errare humanum est!... Biserica ar putea să se roage pentru păcatele tale. Numai cînd mă gîndesc la cîți ai tras în țeapă! Mii de oameni!

VLAD: Nu sînt vinovat decît de moartea unuia: a primului.

PRELATUL: Și ceilalți?

VLAD: Au venit singuri în virful țeapilor mele.

PRELATUL: Doar n-ai vrea să te cred!

VLAD: După înteparea primului, ceilalți știau ce-i așteaptă.

PRELATUL: A! O chestiune discutabilă. În schimb, ai greșit direct față de biserica catolică și numai nescăta ei milă o oprește de la o pedeapsă prea aspră.

VLAD: Cînd vine regele?

PRELATUL: Ai dat foc bisericii sfîntului Bartolomeu din Brașov.

VLAD: Vine sau nu vine? (Apoi.) A ars destul de repede. Reparată, e de nerecunoscut. Am văzut-o.

PRELATUL: Reparațiile au costat bani.

VLAD: Despăgubiri?

PRELATUL: Acum trei ani, ai ucis — horribile dictu — trei sute de negustori ve-

niți în țară, la tine, din Brașov, p
tragere în țeară. Catolici. Toți.

VLAD : Spioni.

PRELATUL : *Concedo* ; dar știi cit a pierdu
biserica prin' moartea lor ? Fiecare dintre
ei vindea marfă de 10.000 de fiorini pe an.
Toți la un loc, un venit de circa
3.000.000 ! 3.000.000 de fiorini ! Dacă so-
cotim cei 10% vărsați bisericii din venitu-
rile lor, înseamnă că biserica a pierdut
300.000 de fiorini. Plus dobânzile ! Avem
acum trei sute de debitori în *aeternum* !
Și cursul fiorinului e în continuă creștere.
Conturile Sfântului Scaun au fost frustrate.
Fapta ta nesăbuită ne-a perturbat bugetul.
Sfința noastră biserică investește spirit și
încasează spirit... plus fiorini. Cum poți
menține spiritul, într-o lume a banilor,
fără bani ?

VLAD : Numai cu rugăciuni, nu se poate ?

PRELATUL : Lumea se schimbă. Viitorul e
al negustorilor. Bani... Împărații pierd
teren, nu mai putem conta pe cuceriri.
Vremea cruciadelor a trecut. Curajul se
devalorizează. Nevandabil. Țările se trans-
formă în piețe. Într-o sută de ani, lumea
se va împărți în negustori și cumpărători.
O lume de sucursale. Biserica trebuie să
fie înțeleaptă.

VLAD : Și despre libertatea popoarelor, ce
părere are biserica ?

PRELATUL (*iritat*) : Măcar de ne-ai fi con-
cesionat minele de sare, cit ai fost Domn.

VLAD : Cu sarea construim cetăți. Bunicul
meu a ridicat una, pe Dunăre.

PRELATUL : Și nu s-a topit ?

VLAD : Sare românească, *pater*. Nu se to-
pește decît în gură.

PRELATUL : Nici pe misionarii noștri cato-
lici din țara ta nu i-ai sprijinit.

VLAD : Eu știu să sprijin numai în țeară.

PRELATUL : Ce-ar însemna, dacă toți regii
și împărații lumii s-ar apuca să tragă
în țeară, ca tine ?

VLAD : Că n-ar avea pic de imaginație,
pater.

PRELATUL (*cu un mare gest de deznădejde*) :
Abyssus abyssum invocat !
(*Intră Matiaș Corvin.*)

MATIAS : Domnilor !

PRELATUL (*goptindu-i*) : *Vox clamantis in
deserto.*

MATIAS : Deci, ai eșuat.

PRELATUL : Lamentabil. E necioplit și
căpos.

MATIAS : Căpos ? ! Nu-i un cuvînt prea...
vulgar ?

PRELATUL : Într-adevăr, Majestate. Scuze.

MATIAS (*tare, către Vlad*) : Cum se simte
vărul nostru, în castelul de la Vișegrad ?

VLAD : Ca prizonierul unui învins, destul
de bine.

PRELATUL : Ooo !

VLAD : Cînd pierd eu, pierdeți și voi. (*Fu-
rios, deodată.*) M-ai lăsat singur, în fața
unui dușman de patru ori mai numeros
decît mine. Ai călcat alianța pe care-o

facusem, de a lupta împreună împotriva
lui Mahomed.

MATIAS (*calm, întinde un sul Prelatului*) :
Citește, *pater*.

PRELATUL (*citind*) : „Mare stăpînitor al
otomanilor ! Eu lo Vlad, voievodul
Valahiei, sclavul tău, te rog cu stăruință
pentru iertarea faptelor mele, prin care
am păcăituit împotriva ta...”

MATIAS : *Et caetera, et caetera...* (*la sulul
înapoi ; către Vlad.*) Această scrisoare te-a
adus aici. Ai trădat, vere. Ai trimis-o din
Cisnădie, să ajungă la Sultan. A ajuns
la noi.

VLAD : N-am scris nici o scrisoare Sultanu-
lui. Hirtia aia e un fals pentru a mă
compromite. Doar nu crezi că eu...

MATIAS : Cred numai în ceea ce văd.

PRELATUL (*incet*) : Majestate, Dumnezeu e
invizibil și totuși...

MATIAS : Ai dreptate, *pater*. Scuze.

VLAD : Mahomed nici n-ar fi citit-o pînă
la capăt. Eu am fost ostatic la ei, știu
cum ar trebui scrisă o scrisoare către
Poartă : „Prea Înălțate Stăpîne, îngăduie
a săruta picioarele scaunului împărațesc
și a șterge cu genele tronul împărăției din
ocrotitoarea Curte a fericirii...” *et caetera,
et caetera.*

MATIAS : Am trimis-o și Sanctității Sale
Papa.

PRELATUL : După ce, bineînțeles, am tra-
dus-o în limba latină.

VLAD : În latinește, falsurile par mai adevă-
rate ?

PRELATUL : Nu permit !

MATIAS (*incet*) : Eu sînt regele, *pater*.

PRELATUL : Majestate ! (*Se înclină.*)

MATIAS : Trădarea ta ni se pare firească.
Faptele tale sînt un șir de nelegiuiri.
Cînd ai trecut Dunărea, anul trecut, ai
masacrat pe malul turcesc 23.000 de oa-
meni ! 23.000 !

VLAD : Și 809 ! Ți-am trimis cifra exactă !

MATIAS : Printre ei, erau și nevinovați !

VLAD : Ce căutau printre cei vinovați ? !

PRELATUL : Păgîni și creștini laolaltă !

VLAD : N-am timp să-i aleg. Sînt născut
în zodia Scorpionului.

PRELATUL : *Quousque tandem abutere pati-
entia nostra ?* Majestate, e nebun !

MATIAS : Ucizi eu nemiluata, în jurul tău.

VLAD : Îmi eroiesc drum spre destin.

PRELATUL : Din cei 23.000...

VLAD : Și 809 !

PRELATUL : Mulți erau creștini.

VLAD : Eretici : nu erau catolici !

PRELATUL : Ești un *tyrannorum tyrannus* !

VLAD : Cîtă vreme sînt oaspetele acestui
veac, voi mîcina numai bucatele lui și
voi bea doar vinul din butoaiile lui.

PRELATUL (*lui Matiaș*) : Majestatea-Voastră
e prea îngăduitoare.

VLAD : Și Sfinția-Ta ar trebui să fii. Din
cei 23.809, jumătate îi trec în contul
bisericii catolice : 11.904 ! Rămîne anul,
il păstrez eu. N-am cum să-l tai.

PRELATUL : O, *santo cello* ! Mai păgîn decît păgînii !

VLAD : Atunci, mi-i iau înapoi. Și, dacă mai aveți morți care vă stingheresc, aruncați-i tot pe umerii mei. Puneți veacul întreg în cîrca mea, cu toate ticăloșiile lui, dacă asta vă liniștește sufletele.

MATIAȘ : E de mirare cum de-ai rămas atîta ani în viață.

VLAD : Dumnezeu !

PRELATUL : Dumnezeu n-alege sclerați pe tron.

VLAD : Nouă ne face, unele concesii. Și noi îi facem.

PRELATUL : Lui... Dumnezeu ? ! Concesii ? !

VLAD : Cînd ne batem pentru libertate, spunem în biserici că ne batem pentru el.

PRELATUL (*sufocîndu-se de furie, îl scîlpă*): Ptiu !

MATIAȘ : Ți ! Pater !

PRELATUL : Ars pe rug ! Ești definitiv pierdut.

VLAD : Noroc că m-a găsit Giskrp, acum o lună.

PRELATUL : *Vade retro, satana* ! Vorbești despre Dumnezeu ca despre un om.

VLAD : La noi, coboară pe pămînt.

PRELATUL : Tatăl ceresc ! ?

VLAD : Împreună cu Sfîntul Petre. Colindă prin sate, mîncîncă pe prispa oamenilor, mai vorbesc. Și, seara, se-ntorc în cer.

PRELATUL : Imposibil ! Dumnezeu nu ar folosi altă limbă decît latina.

VLAD : Să juri că e un român de-al nostru de pe Argeș !

PRELATUL : Majestate, acest om batjocorește tot ce-l înconjoară, fiindcă-i atît de orgolios încît își închipuie că nu putem porni un război fără el. (*Lui Vlad*.) Puterea militară a Majestății-Sale nu are nevoie de sabia ta. Nu ne e teamă de Mahomed ! Nu ne poate ataca pe niciăieri. Avem trupe de elită, care ne apără din toate părțile.

VLAD : Roagă-te lui Dumnezeu pentru rege, să nu-l găsească Mahomed cu spatele descoperit, că Sultanul atîta așteaptă. (*Ride*.)

PRELATUL (*astupîndu-și urechile cu minile, iese, strigînd*) : Diavol ! Diavol ! Diavol ! *Anathema sit* !... Diavol !

VLAD : Acum, între noi doi, vere, pe limba noastră ! Cînd ai de gînd să-mi tai capul ?

MATIAȘ (*degajat, cu umor*) : Ai băgat frica-n soldații care păzesc castelul. Pînă și ofițerii ! Te cred vampir ! Mi s-a povestit că două sentinele te-au văzut într-o noapte, cum ai ieșit, zburînd, din turnul acesta, pe fereastră, prefăcut într-un liliac enorm, și cum ai înconjurat turnul de nouă ori.

VLAD : Dobitocii ! De șapte ori ! Aici, toți exagerează. Pe cînd decapitarea ?

MATIAȘ : Să zicem că ești oaspetele meu.

VLAD : Adică... nu-mi tai capul ? Acum șaisprezece ani, tatăl tău mi-a ucis tatăl.

MATIAȘ : Te rog, nu-i momentul.

VLAD : În fața mea l-au decapitat.

MATIAȘ : N-am știut. Că erai de față, vreau să spun...

VLAD : Și pe fratele meu, odată cu el. Sîngele a țîșnit gîrlă din gîturile lor și m-a stropit pe buze și pe ochi. De-atunci, lumea, pentru mine, are culoarea singelui și apa, gust de sînge. Așadar, sînt prizonier.

MATIAȘ : Dacă ții. Într-un fel, toți sîntem. Ai circumstanțelor. Ar trebui să fii în pielea mea, ca să-nțelegi.

VLAD : Și tu într-a mea, ca să nu-nțelegi.

MATIAȘ : Sînt momente cînd ești nevoit să iei hotărîri și nu ai la îndemînă decît una singură. Lipsa alternativei te salvează în fața propriei conștiințe. Două lucruri nu-mi plac : supa reîncălzită și prietenia reînnodată. Îți propun să nu devenim dușmani. Uită ce-am discutat înainte. E necesar, uneori, să uiți multe. Eu, ca s-ajung rege la Buda, a trebuit să uit țierea capului fratelui meu — vezi, și Corvinii au decapitații lor ! Amintirile m-ar fi făcut antipatic nobililor care l-au ucis.

VLAD : De ce m-ai arestat ?

MATIAȘ : Din cauza scrisorii.

VLAD : De cite ori să-ți repet că n-am scris-o eu ? !

MATIAȘ : Și dintr-o necesitate politică. Dacă ți-aș fi trimis ajutoare împotriva lui Mahomed, aș fi acceptat declanșarea unei mari cruciade. În situația de față, cu Mahomed în Țara Românească, singura soluție era armistițiul.

VLAD : Ai încheiat armistițiu ?

MATIAȘ : Imediat după prinderea ta. Cu tine, pe tronul din București, ar fi fost o imposibilitate. Călugării greci din Rhodos au tras clopotele, după ce l-ai bătut prima dată pe Mahomed, și s-au rugat pentru tine în minăstiri. Și, tot atunci, sîrbii s-au ridicat și au făcut răscoale împotriva ienicerilor. Pentru Sultan ai devenit insuportabil. Nu pentru că-l hărțuiești cu armata, ci fiindcă aștii tot timpul pe sîrbi, pe bulgari și pe albanezi.

VLAD : Îi îndemn să lupte pentru libertate.

MATIAȘ : Asta voiam să spun și eu : că Mahomed e destul de deștept, dacă îi e frică de idei. Pentru că tu ești mai mult o idee, decît un om. Și o idee nu se poate tăia cu sabia. Ar da oricît să te distrugă.

VLAD : Armistițiu, cu Sultanul ? ! Tocmai cînd trebuia să pornim o cruciadă ?

MATIAȘ : Europa nu-i pregătită. N-avem încă banii necesari.

VLAD : Dar banii pe care ți i-a trimis Papa ? Am auzit că ți-ai plătit creditorii cu ei !

MATIAȘ (*cu tot sîngele-n obraz*) : Vrei să cred că ești, într-adevăr, nebun ?

VLAD : Și de ce sînt nebun ? Pentru că-mi apăr Dunărea ? Pentru că-mi ridic poporul împotriva lui Mahomed, care dă cu ritual în hotarele mele ? Pentru că-mi răzbu-n soldații despicăți în două de intaganele ienicerilor ?

MATIAȘ : E în joc soarta Europei !

VLAD : Și țara mea nu-i Europa ? Și Moldova și Transilvania nu-s Europa ? Cine v-a băgat în cap că sînt două Europe ? Una la adăpost, alta pentru pradă ?

MATIAȘ : Pe cine vrei să ne sprijinim ? Papa și-a pierdut autoritatea, principii nu mai sînt ascultați de popor, iar clerul e altfel de stricat ! Facem diete, dar hotărîri nu se iau. *Semper dieta dietam parat !* Sîntem pierduți. Cruciada ar fi un dezastru. Nimeni nu mai crede în idealuri. Incepe să se dărîme ceva în lume.

VLAD : Și, totuși, dacă mi-ai fi dat o armată de douăzeci de mii de soldați, cu încă pe-atît ai mei, i-aș fi fugărit pe Mahomed pînă la Bizanț.

MATIAȘ : O izbîndă ca asta l-ar fi întăritat și mai mult. O cruciadă generală ar fi devenit inevitabilă. Am vrut s-o evit. Trebuie să fim prudenți.

VLAD : Ce ușor îți este ție să vorbești de prudență, cu Mahomed la hotarele altora ! Știi ce-a-nsemnat retragerea mea de-acum trei luni ? Casele ardeau vîlvătaie, ca torțele, clopotnițele-n flăcări, icoanele, pre-făcute-n scrum. Caii, cu burțile arse, goneau înnebuniți spre păduri, boii fugeau, cu smocuri de fin aprins în coarne, vacile mugeau, cu urechile sîngerinde, păsările cădeau din zbor, înecate de fum, aerul clocotea și arșița se-ntindea văzînd cu ochii. Arde țara, Doamne ! Pentru dreptatea ei. Și a Ta ! Țara mea arde, pentru toate dreptățile lumii ! Doamne, ațîță focul pus, din porunca mea, la temelii caselor și aruncat pe clăile de fin ! Doamne, însutește otrava azvîrlită, din porunca mea, în fîntîni ! Doamne, Doamne, Doamne ! Ajută-mă să pirjolesc pămîntul și cerul de deasupra, de-i cu puțință, numai să-i opresc pe cotropitori. Așa mă rugam. Acum, ploile au stins tăciunii. Femeile și copiii își caută casele și morții. Îi îngroapă pe unde apucă. Țara se umple de cimitire. La primăvară, plugurile vor intra printre cruci și brazda va muști încă de sînge.

MATIAȘ : E îngrozitor tot ce-mi povestești.

VLAD : Cînd își trimite ienicerii la noi, Sultanul le spune : „Să nu rămînă urmă de veselie !” Sultanul n-are nevoie de alianțe. Poarta are nevoie, în permanentă, de războaie. Le trebuie dușmani, ca să-și poată justifica jafurile. Dacă Sultanul s-ar trezi, într-o dimineată, fără ei, și i-ar inventa singur, pînă seara.

MATIAȘ : Am studiat istoria, dar ce-mi spui tu e cu totul nou pentru mine. Oricum, turcii sînt fanatici.

VLAD : Noi trebuie să fim de o sută de ori mai fanatici decît ei, cînd ne luptăm pentru libertate. Sînt popoare de care nu te poți apăra cu argumente. (Apoi.) Crezi, într-adevăr, că scrisoarea am scris-o eu ? E falsă !

MATIAȘ : Pentru dovedirea unei trădări, e destul de autentică.

VLAD : Nu-ntelegi că mă jignești ?

MATIAȘ : E cel din urmă lucru pe care oamenii ca noi ar trebui să-l ia în seamă.

VLAD : Numai negustorii din Brașov au fost în stare s-o scrie, ca să mă compromită, numai ei !

MATIAȘ : Dimpotrivă, scrisoarea asta te-a scăpat de la moarte. Fără ea, nu te-aș fi putut aresta, fiindcă mi-ar fi lipsit motivul. Și-atunci ? Te-aș fi lăsat pe mîna negustorilor din Brașov. Mi-au cerut voie să te prindă și să-ți hotărască soarta. Ei, nu eu !

VLAD : Așadar, nu ei au scris scrisoarea ? Atunci, cine ?

MATIAȘ : Tu, cine altcineva ? În orice caz, pentru mine a fost un excelent pretext ca să te scot din joc. Istoria oficială e făcută din pretexte, căci numai ele justifică orice absurditate.

VLAD : Poate ai scris-o chiar tu ! ? Și ți-ai trimis-o singur ! ?

MATIAȘ : Becunosoc : ai multă fantezie ! (Apoi.) Am poruncit să nu duci lipsă de nimic. Mai ai nevoie de ceva ?

VLAD : Să mi-l faci general pe locotenentul care mă păzește !

MATIAȘ : Și să-i închid cariera militară de pe-acum ?

VLAD : Atunci, înlocuiește-l cu un general.

MATIAȘ : În acest caz, ar trebui s-aduc o armată, ca să-l păzească și pe el. Mulțumește-te cu locotenentul. Dacă ții, îți promit că, peste douăzeci de ani, am să-i pun pe umeri epoleții de general.

VLAD : Sper să nu rămîn oaspetele tău pînă atunci.

MATIAȘ : Bămii cu bine ! (Iese.)

(Intră Berivoi.)

BERIVOI : Te-ai împăcat cu Majestatea-Sa, Doamne ?

VLAD : Mai repede decît aș fi bănuir.

BERIVOI : Mă bucur, Măria-Ta.

VLAD : Încă o convorbire prietenească, și-mi taie capul !

(Muzică.)

Scena 5

1466

Interiorul unui castel. Vlad, singur. Intră, tiptil, Prințesa.

PRINTESA : Ciao !

VLAD : Dumnezeule ! Prințesa !

PRINTESA : Ciao, signor !

VLAD : Prințesă !

PRINTESA : Così fa il mio caro fidanzato ?

VLAD : Bene : vivo !

PRINȚESA : N-am mai putut veni săptămîina asta. Acum, pot sta mai mult. Trebuie să mă furișez. M-am bucurat că unchiul meu, regele, te-a adus să locuiești aici. E un castel mic, dar, oricum...

VLAD : Oricum, aici nu sînt șobolani.

PRINȚESA (*strigînd, răsătată*) : A ! De-ai ști cît m-am speriat ! Nu suport șobolanii. De mică. (*Îi întinde mina.*) Uite, și-acum tremur !

VLAD (*Îi ia mina*) : Prințesă !

PRINȚESA : Și tu tremuri, *signor*.

VLAD : Nu din pricina șobolanilor.

PRINȚESA : Se povestește că, în turnul de la Vișegrad, fi prindeai noaptea și-i trăgeai în țeapă. Era amuzant ?

VLAD : Încă doi, trei ani, și-i stîrpeam. Dacă aș fi bănuir că frică ți-e de ei, ceream regelui să mă mai lase în turn, să-i împuținez, măcar.

PRINȚESA : O, ești curtenitor ! Dar nu cu toate femeile.

VLAD : Cu cine n-am fost ?

PRINȚESA : Cu femeia aceea pe care ai vrut s-o spinteci.

VLAD : A !

PRINȚESA : A povestit căpitanul Giskra. Acum trei ani, cînd...

VLAD : Cînd am fost invitat la oaspete permanent al unchiului tău.

PRINȚESA : Toată lumea vorbește despre tine, aici, în Ungaria. Te-ai născut cu dinți ?

VLAD : Nu-mi amintesc, eram prea mic.

PRINȚESA : Ești al șaptelea fiu al unui al șaptelea fiu ?

VLAD : Ce să fiu ?

PRINȚESA : Adică... vampir ! (*Chicotește, răsătată.*)

VLAD : Nu sînt, dar aș vrea să mă prefac într-un vampir și să intru pe gaura cheii de la ușa ta, prințesă, ca să te sperii.

PRINȚESA : O, splendid ! Cînd ?

VLAD : Cînd n-oi găsi cheia-n ușă.

(*Rid, amîndoi.*)

PRINȚESA : Ar trebui să roșesc, nu ? (*Apri.*) După ce-ai plecat să-ți iei tronul, în țara ta, acum vreo nouă ani, eu am ajuns la Veneția ! Ah, Veneția ! Un rai ! Petreceri, carnaval, muzică. Tu ce-ai făcut, în acești ani ?

VLAD : M-am luptat cu Sultanul, am tras în țeapă. Cam atît.

PRINȚESA : N-am văzut niciodată o țeapă. Cum arată ?

VLAD : După om. Pentru demnitari, sînt mai groase. Pentru proști, mai înalte.

PRINȚESA : Se spune că tragi în țeapă cu o deosebită... cîndoare.

VLAD : Încerc totdeauna. Rareori izbutesc.

PRINȚESA : Aș vrea să asist și eu la o tragere în țeapă.

VLAD : Te sfătuiesc s-o faci înainte de masă. Suportî mai ușor.

PRINȚESA : A sosit de curînd, aici în Ungaria, un negustor de la Brașov. Spunea că vrea să tipărească o carte cu viața ta, *signor*.

VLAD : Vrea să mă vindă întregii lumi ? !
PRINȚESA : Știi ce interesant povestea ? E adevărat că ai bătut cuie în capetele unor soli turci ?

VLAD : Eh, un cui de fiecare cap !

PRINȚESA : Și că ai ridicat o pădure de țepi în care i-ai tras, pe unul, Hamza-pașa, și pe încă unul, împreună cu toți ai lor ?

VLAD : Destul de bine informat.

PRINȚESA : Pe Hamza l-ai tras într-o țeapă mai groasă, nu ? Era doar pașă !

VLAD : Nu. Într-una mai înaltă.

PRINȚESA : Nu era demnitar ?

VLAD : Ba da, dar prost. Rangul nu te scutește de prostie.

PRINȚESA (*schimbînd vorba*) : Prelatul e încă supărat pe tine. Furios, chiar. Și are multă influență pe lingă unchiul meu, regele. Nici nu vrea să-ți audă numele. Ar fi timpul să ți-l apropii. O intervenție de-a lui poate să-ți aducă libertatea. Prelatul ține mult la mine. Cred că ar binecuvînta pe bărbatul pe care l-aș accepta de soț. (*Se apropie mult de Vlad, lângă oasă, ispititoare.*) S-ar putea să te vreau pe tine. (*Îi încolățește gîtul cu minile.*) Dacă, într-o zi, ai schimba închisoarea regelui cu închisoarea mea ? Nu vrei să fii prizonierul meu ? Pentru totdeauna ! Vezi, nu mi-e frică de vampiri. Totul depinde de tine, *signor*. Cînd vrei să răstorni lumea, începe cu o femeie. Nu trebuie decît să fii de acord să intri în castelul meu și... în biserica Papei. Furia Prelatului se va topi ca prin farmec. Miza e prea mare, pentru a sta pe gînduri. Cînd ți-e în joc libertatea, nu te tocmești : plătești.

VLAD : Chiar cu o conștiință ?

PRINȚESA : E mai avantajos decît cu bani. Și nici nu-i ai. Cine a văzut vreodată o conștiință ?

VLAD : Știi tu, prințesă, cîte iepe au fătat în grajdurile țării mele, de trei ani, de cînd sînt prizonier aici ?

PRINȚESA : *Signor*, vorbele tale sînt pe cale să mă jignească.

VLAD (*intrînd repede într-o stare vecină cu transa*) : O, caii mei !

PRINȚESA : Devii stupid.

VLAD : Nu mai știți să vă apărați decît de muște, cu cozile ciorchine de scaieți ! Lînceziți pe miriști, umflîndu-vă burțile cu trifoi. (*Strigă din tot pieptul.*) Caiiii ! (*Repede, lui Berivoi, care tocmai a intrat.*) Căpitane, să fie strînși în mijlocul țării ! Toți !

(*Berivoi rămîne locului, nemișcat, pînă la finalul scenei, înfricoșat și el.*)

PRINȚESA : Ar fi mai bine să plec.

VLAD (privind-o fix, în ochi) : Ascultă, Prin-
cipesă, ascultă ! Nu-i ghicești dincotru
nechează ?

(Se aude, ca o părere, nechezat de cai.)

PRINȚESA (ascultă, apoi din ce în ce mai
stingheră) : E prea mult, signor !

VLAD : Cei din grajduri trag de căpestre,
smulg funiile și scot iesele din țiței. Cei
înhămați la căruțe se zbat în șleauri,
mușcându-le, roțile sar în obezi, oricurile
se rup, oiștile se frâng în țăndări, iată-i
fugind cu dirlogii sub boturi și scăpați
din legătura curmeielor, împroșcând păm-
întul cu nechezatul lor înspăimîntător.

PRINȚESA : Ești nebun !... Nu mă pot
mișca... Picioarele îmi sînt ca de plumb.

VLAD : Cei fără căpății ies din ochiul pădu-
rilor și dau năvală tropotind la drumul
mare. (Din acest moment, încep să se
audă tropote de cai alergînd și nechezînd.
La început, venind ca din depărtare, apoi,
din ce în ce mai aproape, ajungînd asur-
zitoare.) Uite-i cum sporesc și împînzesc
țara ! Toate drumurile s-au acoperit de
urme de copite. Nu vezi cum, din fiecare
urmă, se naște un cal ? Nu aduhmeci
mirosul cald de sudoare ? Nu te furnică
sub tălpi tropotul lor ? Și nu-i auzi cum
necheză ? (Cu privirile undeva departe,
strigă din tot pieptul, ca o chemare.)
Caiiii ! Au pornit caii biciuiți de strigă-
tul meu. Drumul îi îngroapă pînă la ge-
nunchi, codrii le deschid cărări, stîncile
se tocesc sub amnarul copitelor, aleargă
buiamaci cu nările umflate și plesnite, nori
fierbinți li se ridică din spinările abu-
rînde, vin de-a-notul printre pulberi, o !
cum gonesc caii mei : gîturile-ntinse, gru-
mazele ninse, copitele-ncinse, poteavele-
aprinse, stol de coame bate-n vînt, bur-
țile dau de pămînt, se-nnoptează-n urma
lor, miezul pămîntului se chirește, lumea
toată e o imensă herghelie, miroase-a cai
pînă-n tînda cerului, nimeni — nici Dum-
nezeu ! — nu mi-i mai poate opri ! (Cu
brațele ridicate, ca pentru a întîmpina
imaginara herghelie, în timp ce tropotul
a devenit de apocalips.) Caii ! Vin caiiii !
Caiiii mei !

PRINȚESA (se clatină, îngrozită, duce mîi-
nile la urechi și iese, fugind și strigînd) :
Aaaaa !

BERIVOI : Ajunge, Doamne, ajunge !

VLAD (se întoarce și n-o mai vede pe Prin-
țesă. Tropotul dispare treptat, repede) :
Unde-i Prințesa ?

BERIVOI : A... fugit. Înspăimîntată de
moarte.

VLAD : Prințesă, unde ești ? (După cîteva
clipe.) Dă-se ! Berivoi, dă-mi vin ! Îmi
plesnește capul. (Berivoi ia de pe masă
două căni, una i-o dă lui Vlad, care o
bea pe nerăsuflate.) Știi de ce venise ?
Prințesa. Aștia de pe-aici își mărita
femeile, cu biserică cu tot. Corvin vrea

să-mi strecoare-n nat. în noaptea nunții.
odată cu mireasa, și pe Papa de la Roma !
(Rid amîndoi. Apoi.)

A ieșit la coasă

A lumii mireasă.

Îți mai aduci aminte ?

BERIVOI :

Hai, mireasă, hai

Să fugim pe cai.

VLAD :

Căci ne-om odihni

Pe un prag de zi

Și ne-om risipi

Pe cărări pustii.

BERIVOI (căzînd în genunchi, de-abia stă-
pinindu-și hohotele de plîns) : Măria-Ta,
omoră-mă, că ai putere s-o faci, dar în-
găduie-mi să plec.

VLAD : Să pleci ? Unde ?

BERIVOI : Înapoi, în țară, Doamne.

VLAD : Înapoi, în... ? Vrei să te-ntorci ?

BERIVOI : A-co-lo ! Acolo, la noi, Măria-Ta.
Te-am slujit cu credință trei ani. Dă-mi
libertatea.

VLAD : Și eu ? Rămîn singur ?

BERIVOI : Mă înăbuș noaptea, parecă cineva
nevăzut mă strînge de gît. Am să mor,
Doamne, dacă mai rămîn aici.

VLAD (pentru o clipă, exaltat de speranță) :
Plecăm împreună, Berivoi ! La noapte.
Fugim ! Totu-i pînă trecem în Transil-
vania.

BERIVOI : Ar fi ca o minune, Măria-Ta.

VLAD : Așta doar că eu sînt păzit mai
strașnic decît chiar regele Matiaș. Ai
dreptate, ar fi o minune. Du-te singur,
Berivoi ! (Îi întinde o pungă cu bani.)
Cumpără-ți un cal. În cîteva zile, poți
fi gata de drum.

BERIVOI : Mîine... în zori.

VLAD : Așadar... mîine ? ! (Berivoi ia punga
din mîna lui Vlad, iar Vlad îi simte a-
tingerea mîinii.) Ce mîină rece ai, Berivoi.
Ca mîinile condamnaților la moarte.

BERIVOI (își trage mîna repede, înfricoșat) :
Nu !...

VLAD : Parecă mi-ai cere voie să te duci să
mori.

BERIVOI (ingenunchează, dar Vlad se în-
toarce cu spatele la el) : Rămii cu bine,
Măria-Ta.

VLAD : Mergi sănătos, Berivoi ! (Berivoi se
ridică, tăcut, și iese încet, fără ca Vlad
să-l simtă ; acesta, crezînd că Berivoi e
încă în spatele lui) : Pleacă ! Ce mai
aștepti ? Să te răsplătesc pentru acești
trei ani în care m-ai slujit ? Sau pentru
anii — cîți or mai fi ? — în care n-ai
să mai slujești ? (Răstit.) Drum bun !...
Du-te odată ! Du-te ! (Se întoarce și vede
că Berivoi a plecat, apoi strigă.) Am să
mă-ntorc și eu ! Am să mă-ntorc și eu
într-o zi, Berivoi !

(Muzică.)

Un colț din palatul regal al lui Matiaș Corvin. Muzică de epocă. Utmeș și Ursu stau de vorbă.

URSU : Va să zică, ai rămas treisprezece ani în Sibiu !

UTMEȘ : Pină acum două săptămîni, cînd am primit veste de la Măria-Sa, ca să vin aici, la Buda.

URSU : Iar eu n-am știut cum să zbor, cînd am primit aceeași veste, pe ascuns, că Măria-Sa mă cheamă. Am plecat din București chiar a doua zi. Am mers și noaptea, schimbînd calul tot timpul.

UTMEȘ : Nu-mi vine să cred că ne-am întîlnit după atîția ani ! Aveai un copil.

URSU : O fetiță. Acum s-a făcut de măritat.

UTMEȘ : Să-ți trăiască, Ursule ! Și nevasta ?

URSU : N-am mai găsit-o, atunci, la-ntoarcere. Nimeni n-a știut ce s-a-ntîmplat cu ea. A-nghițit-o pămîntul.

UTMEȘ : Dumnezeu s-o ierte. (Apoi.) Ai trecut munții pe la Bran sau pe la Cozia ?

URSU : Pe la Cozia. Drumul Oltaului mi s-a părut mai sigur.

UTMEȘ : După forfota din palat, cred că va fi petrecere mare în noaptea asta.

URSU : Doar nu ne-o fi adus, pe tine de la Sibiu și pe mine din București, ca să dansăm cu prințesele regelui ! (Rid.)

UTMEȘ : Ce face Berivoi ?

URSU : S-a făcut negustor.

UTMEȘ : Negustor ? !

URSU : A strîns avere. Cumpără vite și berbeci și-i vinde turcilor. Are și două mori pe malul Colentinei, ba și-a deschis și cîteva prăvălii în mijlocul Bucureștilor. Și s-a-ngrășat. Are o burtă cit un burduf de brînză. (Rid.) Tot anul cutreieră țaran-lung și-n lat, după marfă. Slugile lui sînt peste tot : la oierii din Bran, la pescarii din Brăila, la stuparii din Cîmpulung. Se spune că are atîția bani, că-i îngroapă în pămînt, de frica hoților, noaptea.

UTMEȘ : Și cu sabia ce-a făcut ?

URSU : N-o mai poartă de mult. Dar uite că sosește Măria-Sa.

(Intră Vlad.)

UTMEȘ, URSU : Măria-Ta !

VLAD : Ați venit la timp. Regele Matiaș și cu mine am hotărît cruciada împotriva lui Mahomed.

URSU : Slavă Domnului !

VLAD : Pină la toamnă, mă-ntorc în țară și-l alung din domnie pe Laiotă. Regele îmi dă o armată cu care să trec munții. Utmeș, pleci chiar mîine spre București !

UTMEȘ : Plec, Doamne.

VLAD : Ajuns acolo, fii cu ochii-n patru, să nu te recunoască cineva. Te-mbraci în haine de negustor și spui că ai sosit după măruri. Incepi să iei legătura cu foștii mei căpitani. Îți va spune Ursu unde-i găsești, pe fiecare. Pină trec eu munții, spre Tîrgoviște, cu armata regelui Matiaș, tu să poți organiza stringerea, într-o săptămînă, a unei oști de cinci mii de soldați, pe care s-o am gata de luptă. Primul atac îl dau la Tîrgoviște. Pentru asta s-ar putea să fie de ajuns armata regelui. Dar pentru liberarea Bucureștilor am nevoie de armata mea. Și, totul, pe ascuns ! Să nu prindă Laiotă de veste. Ferește-te, mai ales, de turcii care mișună prin țară.

UTMEȘ : Așa voi face, Doamne.

VLAD : Nu te arăta lui Berivoi. Mi-a povestit Ursu despre el. N-am incredere în negustori, cînd e vorba de libertate. Ursule, tu pleci, tot mîine, în Moldova, la Suceava !

URSU : Precum ți-e voia, Doamne.

VLAD : Îl cauți pe Ștefan și-i duci solie de la mine : să fie gata, cu armata lui, pentru a-mi da ajutor la toamnă. Îl voi a-nunța cînd trec munții cu armata regelui Matiaș. Din Suceava, te-ntorci în București. Să nu fiți văzuți împreună. La toamnă, după ce intru-n țară, ne-ntîlnim toți trei la porțile Tîrgovistei.

URSU : Vom face-ntocmai, Măria-Ta.

VLAD : Mîine dimineată vă dau banii pentru drum și, pînă seara, să fiți plecați din Buda. Dormiți bine-n noaptea asta. Aveți cale lungă de mers.

URSU, UTMEȘ : Măria-Ta ! (Ies, amîndoi.)

(Intră Prințesa, cu Prelatul.)

PRINȚESA : Ce surpriză, signor !

VLAD : Prințesă ! Sfinția-Ta !

PRINȚESA : Nu m-așteptam să te-ntîlnesc aici. A trecut un veac de cînd nu ne-am mai văzut.

VLAD : Mai mult, prințesă : zece ani !

PRINȚESA : Madona ! Ce repede zboară timpul ! Am... îmbătrînit ?

VLAD : Dacă aș socoti timpul după tine, prințesă, ar însemna că timpul a stat pe loc.

PRINȚESA : O ! Mă bucur că iei parte la balul unchiului meu, regele. De-abia m-am întors de la Venetia. Venetia e pasiunea mea ! Aproape tot timpul mi-l petrec în gondolă. E un vis !

PRELATUL : Și eu am lipsit din Ungaria. Am avut plăcerea să întovărășesc, la întoarcere, pe frumoasa nepoată a Majestății-Sale.

PRINȚESA : O călătorie adorabilă ! Am vorbit tot drumul despre Venetia. Serenade, pictori, nopți fermecătoare, dulce far niente !

PRELATUL : La Venetia s-a-nceput construirea unei catedrale, înaltă de 120 de picioare ! Cit mai sus, spre Dumnezeu ! O adevărată capodoperă de arhitectură. Va

costa imens. Dar, fără bani, nu ne putem înalta.

PRINȚESA : Ai văzut biblioteca cea nouă a unchiului meu, regele ? O bijuterie ! Plafonul pictat cu stele ! Magnific !

PRELATUL : Și cele două săli : greacă și latină ! Cu exemplare rarissime. Augustul meu suveran le-a cumpărat chiar din Bizanț, trimițând acolo oameni, după ce Bizanțul a căzut sub copitele cailor Sultanului.

VLAD : Îți mai e frică de șobolani, principesă ?

PRINȚESA (scuturîndu-se) : O ! Nu-mi vorbi de șobolani !

VLAD : Dar caii te mai sperie ?

PRINȚESA (rîzînd) : *Tempi passati ! (Se aude, deodată, peste muzica din culise, tropotul cailor din scena precedentă, însuindu-se treptat. Principesa ciulește urechile și intră repede în panică.)* Iartă-mă, signor... Trebuie să plec... Vreau să dansez... să dansez... *Ciao ! (Iese, speriată, aproape fugind.)* Ciao !... (Tropotul dispăre.)

VLAD (îclinîndu-se) : Principesă !

PRELATUL : Ce-o fi cu principesa ? Privea atât de speriată.

VLAD : Li este frică de armăsari, pater.

PRELATUL : Va să zică, vă-ntorceți la domnie. Am aflat azi de la Majestatea-Sa. N-aș vrea să vă despărțiți de mine cu impresii nefavorabile. Țin mult la aprecierea Măriei-Voastre. Ce-a fost, a fost. Vremea tocește amărăciunile și ne schimbă gîndurile pripite de-o zi. Pot conta pe grația Majestății-Voastre ?

VLAD : Mai mult decît pe cea a lui Dumnezeu, pater.

PRELATUL : Ce insulte ne-am aruncat unul altuia, acum treisprezece ani !

VLAD : Îți mai aduci aminte ? !

PRELATUL : Da, dar nu cu plăcere. Mă voi ruga pentru victoriile viitoare împotriva lui Mahomed.

VLAD : Cît de înaltă spuneai că va fi catedrala cea nouă din Veneția ?

PRELATUL : 120 de picioare !

VLAD : Dacă n-am fi noi acolo, la Dunăre, ar trebui s-o mai scurtați... de la cap !

PRELATUL : Sînt nevoit să plec. Măria-Voastră !

VLAD : Pater !

(Prelatul iese.)

VLAD (singur) : Treisprezece ani departe de țară ! Pesemne că soarta n-a apucat încă să-mi sape un mormînt, sau mi-a săpat unul prea strîmt și n-am încăput în el.

(Intră Matiaș.)

MATIAȘ : Te-am chemat aici, pentru a nu atrage atenția. Toată lumea va crede că ai venit pentru balul de astă-seară. E bine să fii văzut printre invitați.

VLAD : Cei doi căpitani ai mei vor pleca mîine-dimineață, unul la București, altul la Suceava, după cum am hotărît.

MATIAȘ : Tu vei părăsi Buda peste o săptămînă. În taină. Treci în Transilvania și cobori la Mediaș. Am dat ordin comitelui Ștefan Bathory să-ți strîngă o armată cu care să te aștepte lângă Brașov. În cîteva luni, o vei avea. Portul Caffa a căzut în mîna Sultanului. Negroponte a capitulat. E necesar să ne grăbim. Altfel ne vine și nouă rîndul.

VLAD : Trebuie să spulberăm ideea multora, că turcii sînt invincibili. În primăvara viitoare, dezlănțuim atacul. Un atac fulgător. Îl angajăm pe Mahomed pe mai multe fronturi, ca să fie nevoit să-și fărîmîțeze armata. Ștefan va păzi Cetatea Albă și Chilia, pentru a preîntîmpina o debarcare.

MATIAȘ : Eu cobor spre Belgrad, încercînd o legătură cu albanezii. Le-am trimis vorbă să fie pregătiți.

VLAD : Primele bătălii trebuie cîștigate de noi. Cu orice preț ! Ienicerii se sperie totdeauna de înfrîngerile de la-nceput. Îi cunosc, am luptat cu ei. De aceea, eu am să trec Dunărea, le distrug garnizoanele și capetele de pod, apoi îi eliberez pe bulgari. Tu ieși Belgradul, îi eliberezi pe sîrbi și ne-ntîlnim cu armatele la porțile Saloncului. Ștefan va cobori prin Dobrogea, ținînd țărnul mării. Intr-o lună putem fi toți trei sub zidurile Bizanțului.

MATIAȘ : Toți trei ! Tu, Ștefan și eu !

VLAD : Dacă nu ne unim, vom pieri.

MATIAȘ : Toți trei avem o misiune în acest colț de Europă. Dă-mi mîna ! (Își dau mîinile.) De-acum încolo, avem același drum.

VLAD : Libertate sau moarte !

MATIAȘ : Libertate sau moarte ! Să mergem ! Mă așteaptă oaspeții, să deschid balul.

VLAD : Mă gîndeam, au trecut atîția ani și ne despărțim, mă gîndeam să te-ntreb ceva. Spune-mi, vere, cine a scris scrisoarea aia de-atunci, adresată Sultanului ?

MATIAȘ : Hm ! Să-ți răspund că nici măcar nu-mi mai aduc aminte de vreo scrisoare ? ! Dar e mai înțelept să ne rugăm amîndoi, în taină, pentru iertarea celui care a scris-o. Să mergem, iubitul meu văr !

(Muzică.)

Scena 1

Casa lui Ursu, în București. Intră Ursu.

URSU : Drusa ! Fata tatii, unde ești ? M-am întors.

(Apare Drusa. Se aruncă la pieptul lui.)

DRUSA : Tată ! Tată !

URSU : Hai, fii cuminte, Drusa ! Doar te-ai făcut mare. Nu se cade să plingi de câte ori mă-ntorc de la drum.

DRUSA : Mi-a fost frică... Mai ales noaptea, singură în toată casa.

URSU : Nu mai ești copil, Drusa. Au început să-ți dea pețitorii țircoale.

DRUSA : Toată noaptea au trosnit grinzile. Și a umblat cineva prin casă.

URSU : Grinzile trosnesc de uscăciune, iar de umblat, n-a avut cine.

DRUSA : Și am auzit șoapte. Parcă mă striga cineva de departe, de foarte departe, din fundul pământului ! Poate era mama, nu, tată ?

URSU : Mama ta doarme de mult în raiul lui Dumnezeu. Cum ar coborî ea din cer să te sperie pe tine ?

DRUSA : Ai să mai pleci ?

URSU : Să-ți spun o taină, Drusa. Domnul meu, care a lipsit din țară paisprezece ani, se-ntoarce la domnie. Miine trece munții. Eu trebuie să-l întâmpin lângă Tîrgoviște. După ce va lua tronul, am să te duc la Curte, să te vadă cât de mare și frumoasă te-ai făcut.

(Ciocănituri în ușă.)

DRUSA : Cine-o fi ?

URSU : Nu te speria. Du-te dincolo și rămîi pînă te strig. Astă-seară rămîn cu tine acasă.

DRUSA *(dă cu tifla)* : Și vom da cu tifla strigoilor care vor intra pe fereastră. Uite-așa ! *(Ride și iese repede.)*

(Ciocănituri în ușă.)

URSU : Cine e ?

BERIVOI *(de afară)* : Deschide ! Deschide odată !

URSU : Vin acum, aveți răbdare.

(Deschide ușa. Intră Berivoi și Cocora.)

COCORA : Ești singur ?

URSU : Singur.

BERIVOI : Sînt stăm mult. Aveam o treabă cu tine.

URSU : Ce treabă ?

BERIVOI : Sînt zvonuri că Drăculea vrea să se întoarcă în țară.

URSU : Lumea vorbește multe.

COCORA : Ne-am gîndit că trebuie să știi ceva și-ai să ne spui și nouă.

URSU : De unde să știu ?

COCORA : Un negustor de-ai noștri, de-aici, din București, zicea că te-a văzut de curînd la Suceava. Și ne gîndeam să te-ntrebăm de nu se pune ceva la cale împreună cu Domnul Moldovei.

URSU : N-am fost niciodată la Suceava. Prietenul vostru s-a-nșelat, desigur.

BERIVOI : Asta ne bucură, că n-ai fost.

COCORA : Întoarcerea fostului nostru Domn ar fi pentru țară și un bine și un rău. Ce zici, căpitane Ursu ?

URSU : Ar trebui să facem în așa fel ca să fie numai un bine, nu și un rău.

COCORA : Gîndești înțelept ! Și noi dorim asta. De-aceea, credem că o alianță cu Ștefan al Moldovei ne-ar aduce mai mult necaz decît bucurie. Voievodul de la Suceava urăște pe Sultan, iar Sultanului nu i-ar face plăcere să știe că între noi și moldoveni ar fi înțelegere.

BERIVOI : O ruptură cu Poarta ar fi o mare nenorocire pentru noi.

URSU : Pierderea libertății este cea mai mare nenorocire pentru noi.

COCORA : Nu zic ba. Noi trei am luptat, www.cimec.ro o dată, împotriva lui Mahomed, pe

impul domniei lui Vlad, și pînă la urmă tot ne-am supus.

BERIVOI : Lumea se orînduiește altfel. Numai nebunii pot crede că se pot așeza de-a curmezișul ei. Cînd m-am întors de la Buda, am înțeles că e mai cuminte să ne supunem Înaltei Porți și să ne vedem de-ale noastre.

URSU : De-asta ai lăsat sabia de la șold și te-ai făcut negustor ?

COCORA : Ce-i rău în negustoria noastră ?

URSU : Nu sînt chemat să vă judec eu.

COCORA : Sau ne pizmuiești ?

URSU : De ce v-aș pizmui ?

COCORA : Că noi am ajuns bogați și domnia-ta nu ești.

BERIVOI : Poate te bucuri de întoarcerea voievodului Vlad ?

COCORA : Ca să ne vezi averile ducîndu-se pe apa simbetei ?

URSU : Nu știu ce vreți de la mine.

COCORA : Drăculea iubește poporul de jos, nu pe noi. Nu ne putem aștepta la nici o bunăvoință, dacă va veni din nou Domn la București. În sinea domniei-tale rizi, nu, căpitane ? Omul nostru, care te-a văzut la Suceava, nu s-a înșelat. Am vrut doar să te-ncredăm. Ce-ai căutat acolo ?

BERIVOI : De cînd te pindim ! Urziți împreună cu Ștefan al Moldovei întoarcerea lui Vlad. Știm totul.

URSU : De-asta ați venit în casa mea ? Să mă iscodiți ? Afară ! Ieșiți afară ! Amîndoi !

BERIVOI : Nu te grăbi, căpitane.

URSU : Tu vorbești, Berivoi ? Tu, care l-ai urmat pe Domn în Ungaria și l-ai slujit acolo ?

BERIVOI : De zece ani nu-l mai slujesc.

URSU : Doamne, ce schimbătoare e inima oamenilor ! Azi, bate pentru tine, mîine, împotriva ta. Ce s-o fi petrecut, că urăști pe omul pe care odată l-ai iubit și l-ai urmat în pribegie ? Cît de adîncă e cloaca sufletului nostru, dacă atîtea păcate colcăie în noi ? Și ce puteri ne-mping de pe un drum pe altul ?

BERIVOI : Prea multe întrebări fără rost.

URSU : Banii ți-au prefăcut credința în trădare și lăcomia te-a înstrăinat de țară.

BERIVOI : Amenințări ?

COCORA : Îndrăznești ?

URSU : Și v-ați arendat țara pe cîteva pungi cu galbeni.

BERIVOI : Dacă mai scoți o vorbă... !

URSU : Și ați început să vindeți pămînt pașalelor, pămîntul ăsta, pe care tăbăile voastre îl murdăresc cînd calcă pe el și-n care nu meritați nici măcar să vi se sape mormintele. (Berivoi stinge lumînarea de pe masă.) Ce faci ? De ce-o stingi ? (Intră, repede, Căldul. Luat pe neașteptate. Ursu nu apucă să se anere : Căldul îi înfige un cuțit în spate. Ursu se clatină și cade peste masă. Berivoi și Cocora scot, fiecare,

cîte o punga, aruncînd-o. Căldul le ia de jos și iese repede. Ursu, rănit de moarte.) A... a... ! Drusa... (Cade, mort.)

DRUSA (apărînd și rămînînd într-un colț, înfricoșată) : Tată ! (Berivoi și Cocora ies fugind și acoperindu-și fețele cu manteile.) Tată !...

(Muzică.)

Scena 2

Un cîmp, cu o țeapă goală (țeapa din prolog, fără osînditul tras în ea). Vlad și Utmeș, urmași de cîțiva soldați.

UTMEȘ : Ne apropiem de București, Doamne. De ce ne-am oprit ? Acum se lasă seara și, pe o ceață ca asta...

VLAD : Nu știi de ce-am descălecat, Utmeș ?

UTMEȘ : Știu doar că ai tras friul calului și mi-ai spus : jos din șa, Utmeș !

Ne-așteaptă cineva. (Apoi.) Cine, Doamne ?

VLAD : Vîno ! (Se apropie de țeapă.)

UTMEȘ : A, o țeapă !

VLAD : Nouă-nouă ! Cine-o fi pus-o aici ?

UTMEȘ : Cineva care bănuia că intri în București pe drumul ăsta.

VLAD : Ce spui ? ! Mîna de meșter ! Se pricepe la cioplit țepi. (Pune mîna pe țeapă.)

Bine lucrată. Un adevărat artist. Ca pe vremuri. Și e-nfîptă de curînd. Se mai văd încă urmele piciorului care a bătătorit pămîntul în jurul ei.

(Se aude tropot de cai.)

UTMEȘ : Călăreți dinspre București !

(Intră Berivoi și Cocora.)

BERIVOI, COCORA : Măria-Ta !

VLAD : Berivoi ! Cocora !

BERIVOI : Bine te-ai întors, Doamne, la domnie !

COCORA : Dumnezeu să-ți dea sănătate și putere !

VLAD : Și vouă, prieteni ! Berivoi, te-ai cam îngrășat.

BERIVOI : Acum am nevoie de doi cai, Măria-Ta : unul pentru burtă.

(Rid, toți.)

COCORA : Am socotit să-ți ieșim înainte la intrarea în București, pentru a ne arăta bucuria că l-ai bătut și l-ai alungat pe Laiotă din Scaun. Îți dorim domnie lungă și îngăduitoare cu supușii Măriei-Tale.

VLAD : Zezi țeapa de colo, Cocora ?

COCORA : O vād, Doamne, dar ar fi fost mai bine să nu fi fost deloc.

VLAD : Mă gîndeam că, poate, unul dintre voi a pus-o în calea mea, ca să-mi facă pe plac.

COCORA : Sînt prea bătrîn, Măria-Ta, ca să mă mai bucure gîndul morții.

VLAD : Pentru cine o fi pregătită, Berivoi ? (*Ride tare.*) Privește-o, ce lacomă e !

BERIVOI (*rizînd și el, dar minzește*) : Numai să i se dea omul care s-o sature.

VLAD : Singurul lucru nedrept pe lume e că și ticăloșii mor. Dacă moartea e o binecuvîntare de la Dumnezeu, cum spun călugării noștri, de ce nu mor doar oamenii buni ? Pedepșa ticăloșilor ar trebui să fie nemurirea. Dar, pesemne că nu există nici unul care s-o merite.

COCORA : Îți cer voie să-ți dau un sfat, Măria-Ta. Incepe-ți domnia cu milă și iertare. Țara a trecut prin război și e în prag de iarnă. Are nevoie să-i arăți bună-tate și îngăduință, ca să-și vindece ră-nile. Măria-Ta, pune să scoată țeapa asta din pămînt și să fie aruncată cît colo, în semn de împăcare cu țara și cu boierii, care doresc pace cu tronul.

VLAD : Poate o fi crescut singură, Cocora ! Anul a fost ploios, pămîntul, bun.

COCORA : Măria-Ta glumește ! Că doar n-or fi și semințe din care să crească țepi ! Poruncește să fie scoasă, ca să dovedești gîndul bun cu care ai venit a doua oară la tron.

VLAD : Fie ! Scoasă și făcută surcele !

COCORA : Frumoasă vorbă ! Și înțeleaptă. Sufletul nostru se bucură de hotărîrile Măriei-Tale.

VLAD : De căpitanul Ursu nu știți nimic ? Trebuia să vie să mă-ntîmpine, încă la Țirgovîște, acum o săptămînă.

BERIVOI : Mai bine nu ne-ntrebai. Să fi aflat de la alții, nu de la noi. Că nu știi totdeauna ce-i în sufletul oamenilor.

VLAD : Îți alegi cuvintele. Înseamnă că ai orea multe.

BEBIVOI : Dragostea de țară... și grija...

VLAD : Și le alegi pe cele mai frumoase. Nu cumva vrei să ne spui lucruri urite ? !

BERIVOI : Degeaba-l aștepti pe căpitanul Ursu. Nu mai vine.

VLAD : A murit ? Cînd ? Cine mi l-a... ?

BERIVOI : N-a murit. A... fugit. Dincolo, peste Dunăre.

COCORA : Cu Laiotă. În tabăra turcească. L-au văzut cîțiva oameni de-ai noștri, pe malul Dunării, tocmai cînd se pregătea s-o treacă.

BERIVOI : Dacă poruncești, putem să chemăm pe acei oameni în fața Măriei-Tale.

VLAD (*brusc, intră într-o stare de furie, ca turbat*) : Ticăloșiile mai au astăzi nevoie de mărturii ? Aduceți-mi o mie de martori pentru credința unui singur om și n-am să-i cred. M-a părăsit Ursu, spuncți ?

Căpitanul cel mai viteaz și omul meu cel mai de taină ? ! Atunci, în cine să mă mai încred ? În șerpii din mijlocul drumurilor ? În rimele scirboase din șanțuri ? (*Strigă.*) Ursule, cum de ți-ai minjit inima ta curată cu noroiul trădării ? Cum ai putut uita că ți-ai slujit țara o viață-n-treagă, pentru ca să fugi, la bătrînețe, în tabăra josnică a dușmanilor ei ? Nu te sufoci de duhoarea urii lor ? Și poți să stai liniștit ou ei la masă, bînd din bărdăcele otrăvite de buzele care ne blestemă numele ? (*Apoi.*) Cîte trădări ducem printre noi și nu știm ? O sută ? O mie ? Și, dacă-n slujitorul cel mai credincios se ascunde o trădare, ce mai rămîne din lume ? Și mai vrei să scot țeapa și s-o arunc ! Nu, n-a fost înfiptă degeaba. Lăsați-o aici ! Și-acum, să intrăm în București, bucueroși că am recîștigat o domnie și întristați că am pierdut un om.

(*Muzică.*)

Scena 3

Curtea domnească. Sala tronului. Vlad intră, aproape fugind, rămîne în mijloc și privește în jur. Utmeș vine după el.

VLAD : Sala tronului, pe care am lăsat-o acum paisprezece ani ! Era mai mare. Și tronul, parcă, mai înalt.

UTMEȘ : Vremea micșorează și ziduri și tronuri.

VLAD : Și, dacă m-aș fi-ntors după o sută de ani, sala asta n-ar fi fost mai încăpătoare decît un mormînt ? Și de-abia aș fi încăput ? Utmeș !

UTMEȘ : Doamne !

VLAD : Să-i vestești pe boieri că-i chem în noaptea asta la sfat !

UTMEȘ : Unii au fugit din București, pe la moșiile lor.

VLAD : Să trimiți călăreți după ei, să-i aducă. Armata ?

UTMEȘ : Mîncare, din belșug. Adăpost, prin casele oamenilor.

VLAD : Afară a-nceput să cadă lapoviță. Vine iarna. Va fi o iarnă lungă. De ce m-o fi trădat Ursu ?

UTMEȘ : Nu te mai întreba, Doamne. Întrebările sînt răni ale sufletului.

VLAD : Iar sufletul meu e tot numai o rană. Am ajuns să nu mai cred în nimeni. Fiecare vorbă e doar o jumătate de adevăr și fiecare tăcere e plină de minciună. Veacul m-a făcut să-l bănuiesc chiar pe

Umnezeu că s-a aliat cu dracul împotriva lumii. Lasă-mă singur, Utmeș. (Utmeș iese. Vlad continuă, singur.) Orice-ar spune Utmeș, sala asta a tronului e mai mică decât acum paisprezece ani!

(Intră Baba, pe nesimțite, ca o arătare.)

BABA : Știu că te vei întoarce.

VLAD : Baba !

BABA : Nu sînteți făcuți să rătăciți. Sînteți legați. Toți vă nașteți și muriți aici.

VLAD : Moartea îmi dă tircoale ?

BABA : Moartea e-n noi.

VLAD : Cînd voi muri ?

BABA : După ce vei împlini rostul. O mie de ani n-ai putea să mori, pînă nu l-ai împlini. Ți-a fost greu, printre străini ?

VLAD : Paisprezece ani de umilință.

BABA : Oameni ca tine nu pot fi umiliți.

VLAD : Spuneai că am de-implinit un rost.

BABA : Știu că ești trimis. Au fost și alții înaintea ta. Vor fi și după tine. Această legea.

VLAD : În prima domnie, am chemat bărbai să moară în războaie și ci au venit și au murit uz zecile de mii. În retragere, am pustiit țara, după obiceiul pămîntului, am otrăvit fîntinile și am dat foc satelor. Am tras oameni în țeapă, pedepsindu-i pentru păcatele lor și îngrozind lumea cu pădurile mele de țepi. Am ucis prea mult ? Prea repede ? Poate, și nevinovați ? Spune-mi : înțelege poporul meu faptele mele, sau va veni o zi cînd se va lepăda de mine ?

BABA : Nefericiți acei care nu te înțeleg.

VLAD : Uneori, mi se pare că m-am născut prea devreme sau prea tîrziu și că n-am ce căuta în acest veac.

BABA : Voi vă nașteți totdeauna la timp. Vremea are nevoie de tine. Uneori, rosturile țării se ascund într-un singur om.

VLAD : Azi-dimineață am găsit o țeapă în drumul meu.

BABA : Țepile își au încă din pădure osîndiții lor. Puieții știu că trebuie să crească înalți și drepecți. Sămînta visează în timpul iernii chipul osînditului. Teapa aia și-l așteaptă pe al ei. Trimite-i-l !

VLAD : Acum e peste Dunăre. (Apoi.) Totdeauna ai venit la mine cînd am dat de o răscruce.

BABA : Băscrucile se ivesc în calea celor care știu să aleagă. Ceilalți oameni au drumurile drepte pînă la capăt.

VLAD : Regii și împărații lumii m-au lăsat singur să mă apăr, așa cum l-au lăsat și pe Ștefan.

BABA : Se vor dezmetici și ei într-o zi.

VLAD : Și, pîn-atunci ? Noi ?

BABA : Noi rămînem !

VLAD : Dar cu ce preț ! ?

BABA : Cu care am plătit totdeauna. Pînă la primăvară, strînge-ți din nou o armată, cum ai avut odinioară. Poporul a fost și

a rămas totdeauna alături de tine. Cheamă-l, și-l vei avea ! (Intră Voica, încet, pe nesimțite.) Cine a intrat ?

VLAD (n-o vede pe Voica) : Nimeni.

BABA : E cineva cu noi.

VOICA : Eu, Măria-Ta.

VLAD : Voica !

BABA : Cine e ?

VLAD : O... femeie.

BABA : Nu te duce. Întreab-o ce caută.

VOICA : Ascult-o pe ea. E oarbă. Vede mai departe decât noi. Nu te-apropia de mine.

VLAD : Voica !

VOICA : De ce nu m-ai spintecat atunci ?

De ce m-ai crucat ? Era mai bine pentru mine să mă fi ucis, decât să viu acum înaintea Măriei-Tale, purtînd năpasta cea mai grea a unei femei. L-am născut pe ascuns și l-am crescut departe de oameni, căci eram cea mai fericită dintre mame, eu, aducătoarea pe lume a unui nou Basarab. Dar bucuria ochilor mei s-a stins deodată, repede, într-o singură noapte. Nu-mplinesc cinci ani. Dimineața, m-au găsit femeile cu el, mort, în brațe, și a trebuit să mi-l smulgă, fiindcă nu voiam să-l dau. Dacă ar fi trăit, ți l-aș fi adus acum flăcău, cu ochii mari și verzi ca ai tăi, cu părul bălai, inele pe umăr. Dacă ar fi trăit !

VLAD : Voica !

VOICA : Pesemne că n-am fost vrednică să fiu izvor de domni din neamul tău. Fericite, acele femei care nasc voievozi ! (Apoi.) De-atunci, rățesc singură, fug de oameni și n-am odihnă. Moartea lui te dezleagă de mine pentru totdeauna. Ce mai sîntem noi, unul pentru altul, iubitul meu Domn ? Două păsări s-au întîlnit în zbor și și-au atins aripile, depărtîndu-se fiecare în altă parte. Uită-mă ! Și eu voi încerca să te uit.

VLAD : Voica !

BABA : Las-o să plece !

VOICA : Să mai știi, calul pe care mi l-ai dăruit acum paisprezece ani, nu l-am vîndut. Trăiește.

VLAD : Trăiește ? !

VOICA : Bătrîn și istovit. De la o vreme, stă tot în grajd. De două zile, nu mai mîncă. Bea doar apa pe care i-o aduc eu. Astăzi, a simțit că ai intrat în Bueurești. A nechezat deodată și a-ncercat să se ridice pe picioarele lui slăbănoage. Te-așteaptă să-i dai o mină de fin și să-l mîngîi pe grumaz. N-are să moară pînă nu te duci la el. Du-te !

VLAD : Mă duc, Voica.

VOICA : E vremea să plec. Să nu mă cauți, să nu-ntrebi de mine. Am să fug din orice loc pe unde vei trece. Mă voi pierde în lume de-acum încolo, plîngîndu-mi băiatul cu ochii verzi și mari ca ai tăi și cu părul ca soarele. Rămii cu bine. Doamne !

VLAD : Voica !

BABA : Ți-am spus : las-o !
VOICA : Ascult-o pe ca. Cunoaște tainele.
Dumnezeu să te ocrotească ! (*Dă să plece, dar, după un pas, se-ntoarce.*) Ferește-te de Berivoi ! Nu știu mai mult. (*Se întoarce și iese, încet.*)

BABA : Tu nu mai ai timp pentru ispite. Vremea se coace și-ntr-o bună zi dă în pîrg. Fii gata s-o culegi. Rămii la pîndă, căci vine ceasul care te va istovi. În ceasul acela, îți nuntești sufletul cu țara și ești primit la marele ospăț. (*Iese.*)

(*Muzică.*)

Scena 4

O încăpere a curții domnești. Vlad, în genunchi, se roagă, sprijinit cu brațele pe o fîridă și cu capul între brațe.

VLAD : Doamne, fă-mă de două ori mai ticălos decît diavolul și de zece ori mai necruțător decît fiarele pădurii. Nu avem altă Dunăre și altă mare, nu avem alți munți și alte plaiuri. De ce ni se rîvnește Dunărea, și marea, și munții ? Țara asta a fost și va rămîne totdeauna a noastră ! Cu mine, fă ce vrei. Aruncă-mă în fundul iadului, ca pe cel dintîi ticălos al lumii. Dar, chiar și acolo, am s-aud într-o zi cîntecul de libertate al poporului meu și atunci iadul întreg se va preface-n rai.

(*Intră Utmeș.*)

UTMEȘ : Iartă-mă, Doamne, n-am știut că te rogi.

VLAD (*neîntorcînd capul spre el și rămînînd în genunchi pînă la sfîrșitul scenei*) : Ce vrei ?

UTMEȘ : O iscoadă. Au dibuit-o ai noștri, ascunsă-n oraș.

VLAD : Unde e ?

UTMEȘ : Aici.

VLAD : Adu-o !

(*Utmeș aduce pe Selim, ținut de doi soldați. Selim cade în genunchi, înnebunit de frică.*)

UTMEȘ : Iat-o, Măria-Ta !

VLAD : Cine ești ?

UTMEȘ (*către Selim*) : Răspunde !

SELIM (*clătănînd și tremurînd*) : Selim, Mărite Domn. Sint negustor. N-am mai avut timp să plec din oraș.

VLAD : Spui că ești negustor ?

SELIM : Tocmai din Salonic, Măria-Ta.

VLAD : Și ce cauți la noi ? Ai venit să ne cumperi sau să ne vinzi ? (*Selim tace, din ce în ce mai speriat. Vlad, iritat.*) Utmeș, de ce nu răspunde ? A venit să ne cumpere sau să ne vîndă ?

UTMEȘ (*lui Selim*) : Răspunde !

SELIM : Alah să te binecuvînteze, Mărite stăpîne. N-am nici o vină, sint un biet om. Ai milă de mine, stăpîne.

VLAD : Amîndoi sintem în genunchi, Selim. Tu, fiindcă ți-e frică de mine. Eu, fiindcă nu mi-e frică de nimeni. Acum, te întreb pentru ultima oară, așa cum întrebăm pe toți negustorii de popoare : ai venit să ne cumpărați sau să ne vindeți ?

SELIM : Îndurare, Luminată stăpîne... Îndurare... îndurare...

VLAD (*surizînd*) : Ți-e frică, negustorul ?

SELIM (*de-abia mai poate bolborosi*) : Nu... la țeapă... Nu vreau... la țeapă...

VLAD : Utmeș, ia-l !

UTMEȘ : Am înțeles, Doamne.

VLAD : Nu, nu acolo. Il iert.

UTMEȘ : Il... ierți ? !

SELIM : Alah... să te... binecuvînteze...

UTMEȘ : Nu mi-l dai să-l duc la... ? Am auzit bine, Măria-Ta ?

VLAD : Ai auzit bine. Nu-l duci la țeapă. L-am iertat.

SELIM : Alah să-ți dea fericire... și viață lungă... și bucurie tuturor zilelor tale...

VLAD : Taie-i capul ! Atît.

SELIM (*geme ca o fiară*) : Aaa !

(*Soldații îl scot din scenă. Utmeș iese după ei.*)

VLAD (*singur*) : Așa-i, Doamne, că țeapa nr era pentru el ? Am știut de cînd l-a adus. De-aia l-am iertat.

Scena 5

Același decor ca în scena precedentă. Vlad continuă să stea în genunchi. În culise se aud pașii mai multor oameni fugînd.

BERIVOI (*strigînd în culise*) : Uite-o !... Colo, după zid !... Prindeți-o !... Ah, ați scăpat-o !... A luat-o spre capelă... Dați fuga după ea !... (*În scenă năvălește Drusa, urmată de Berivoi și de doi soldați, care, evident, au fugărit-o pînă acum. Soldații o imobilizează.*) Țineți-o !

VLAD (*ridicîndu-se*) : Ce se petrece, Berivoi ?

DRUSA : Mi-e frig, Măria-Ta.

VLAD : Cine-i fata asta ?

BERIVOI : Nu știu. A pătruns în Curtea Domnească, Dumnezeu știe cum. E ne-bună. S-o aruncăm afară, în stradă.

DRUSA (*se desprinde din minile soldaților și fuge, cuibărindu-se la pieptul lui Vlad*) : De ce nu faci focul ? Nu ți-e frig ?

VLAD : Cine ești ?

BERIVOI : Îți pierzi vremea, Măria-Ta. La-să-mă s-o scot de-aici !

DRUSA : O, ce frig e ! Și lui i-a fost frig, cocoțat pe streășina casei. I-am dus o ulciică plină cu apă. Am scos din fin-tină apă proaspătă, o donița, pentru el.

BERIVOI : Nu ți-am spus, Măria-Ta, că are mintea rătică ?

DRUSA : M-am tras deoparte să văd cum bea. Vezi, tot timpul îi e sete.

VLAD : Cui ?

DRUSA : Și a zburat din nou, tuști, pe casă ! Ar mai avea o noapte și-o zi și pleacă. O, ce departe pleacă ! Tocmai la marginea pământului, și de-acolo mai are de mers. Și merge, și merge, și tot merge.

VLAD : Până unde ?

DRUSA : Nu știi ? Până la Dumnezeu.

BERIVOI : Ce facem cu ea, Doamne ?

DRUSA : Dar, mai întâi, trebuie să dea ocol casei de trei ori, și fintinii. De ce nu faci foc, Măria-Ta ? Tata a strigat atunci : Drusa !

VLAD : Când ?

DRUSA : Nu știi ? Când a murit. Dar nu i-am pus colac și nici bănuți ca să treacă vămile. Și s-a făcut strigoi ! (*Se-ntoarce și privește spre un ungher, tipînd și arătînd cu mina*.) A ! Uite-l... Strigoii ! Acolo, lângă zid !... Uitați-vă ! Are sînge pe față. Aaaa ! (*Toți privesc spre locul unde arată Drusa*.)

BERIVOI : Nu se zărește nimic. Nu-i nimeni lângă zid.

DRUSA : L-ai văzut, Măria-Ta ? Era tata. A mers tot timpul în fața mea. Pe-aici, Drusa, pe-aici ! — așa-mi spunea pe drum. Că la început nu știam încotro s-o apuc. Da-ia mă striga. El, înaintea, eu, după el. Ba-l vedeam, ba nu-l vedeam. Vîno după mine, Drusa ! Vîno... Crezi că m-au prins soldații ? (*Ride, încet*.) Le-a stat strigoii împotriva și m-a păzit. Tot mi-e frig, Măria-Ta.

VLAD : Cine ți-e tată, Drusa ?

DRUSA : Nu știi ? Căpitanul Ursu.

VLAD (*pălînd*) : Ești fata... ?

DRUSA : Hai cu mine să-i punem cruce pe mormînt și luminare, să se ferească de cățelul pămîntului. Hauuu, hauuu ! — așa latră cățelul pămîntului.

VLAD : Te mai întreb o dată : ești fata căpitanului Ursu ?

BERIVOI : Aiurează, Măria-Ta.

DRUSA : Oameni răi l-au omorît. Erau doi. L-au îngropat în fundul grădinii. I-am pîndit. Oho ! Le-a fost greu, săracii, că-i pămîntul ud și cade lapoviță.

BERIVOI : Fata asta vorbește în bobote. Ursu a fugit peste Dunăre, cum ți-am spus.

VLAD : Cunoști pe ucigași, Drusa ?

DRUSA (*privește spre locul unde arătase strigoii*) : A plecat. Strigoii. S-a dus înapoi, pe streășina casei. (*Ride*.) Dracul a călcat găina, găina a ouat oul, oul a clocit și dimineața a ieșit spiridușul.

VLAD : Cine l-a omorît, Drusa ?

DRUSA : Nu știi ? Are un drac agățat de mineca stingă și altul prins de piciorul stîng. Al de pe minecă i se cuibărește în podul palmei, dar celălalt se învîrtește în jurul cizmei și dă cu tifla. Uite-așa ! (*Dă cu tifla*.) Tu poți să faci ca mine, Măria-Ta ? Oh, Măria-Ta, am rămas singură. De ce mi-o fi atît de frig ? Ai să faci focul, Măria-Ta ?

VLAD : Berivoi, dă-o în grija unei femei, aici, la Curte.

DRUSA (*îl ia de mină*) : Nu vii cu mine, să-i punem o luminare ?

VLAD : Ba da, Drusa. Mîine.

DRUSA : Ai și un bănuț pentru vîmi ?

VLAD : Am, Drusa.

DRUSA (*îi ia mina și i-o sărută*) : Ce bun ești, Măria-Ta !

VLAD : Du-te, Drusa, ți-o fi foame. Mîinecă și te culcă.

BERIVOI : Haide !

DRUSA (*iese, între cei doi soldați, dînd cu tifla lui Berivoi, chicotînd*) : Hi, hi, hi !

VLAD : Berivoi, ai dreptate, e ne bună.

(*Iese și Berivoi.*)

(*Muzică.*)

Scena 6

O încăpere a Curții Domnești. Vlad, singur, apoi, Utmeș.

UTMEȘ : M-ai chemat, Măria-Ta ?

VLAD : Iei câțiva oameni și scormoniți grădina lui Ursu. Poate, dai de el.

UTMEȘ : Ursu... mort ?

VLAD : Nu știe nimeni unde te duci și ce faci. Dacă-l găsești îngropat, acoperă-l la loc și întoarce-te cu un călugăr de la vreo mînăstire din drum. Spune-i că-l aduci pentru o slujbă de pomenire. Totul, în cea mai mare taină. Du-te !

(*Utmeș iese, repede. Intră Baba, ținînd în mină o cană de lut. Vlad se așază pe un scaun, Baba, la picioarele lui.*)

BABA (cu cana de lut în mână): Ți-am adus fiertura. Bea-o! (I-o dă și, în timp ce Vlad gustă din ea.)

Să se desfacă
Tot datul
Tot fapțul,
Fugiți nouă spărieți,
Nouă bulboieți
În casa de piatră
Unde oîine n-alatră,
C-am pus în fiertura mea
Angelică și vindecea,
Rădăcină de odoleană
Să-ți treacă somnul sub geană,
Și iarbă de trei-frați-pătați
Să-ți dea somn de împărați,
Vino somn
În ochi de domn,
Vino vis, în ochi închis!

Dormi, dormi, dormi! Peștii se feresc de coarnele berbecului, taurul paște alături de gemeni, racul ține în clește pironul furat de pe cruce, calul ciulește urechile la fusul Maicii Precista, cîntarul se elatină, scorpia pîndește cu ochi de foc, bădica Traian întinde arcul s-o doboare, țăpul are un singur corn și balaurul fuge de frica ciobanului, care azvîrlă cobilița după el și varsă laptele din oale. Dormi, dormi, dormi!

(În acest timp, Vlad începe să picotească de somn. Își scoate o cizmă, dă să și-o scoată și pe cealaltă, dar e biruit de somn și adoarme încălțat cu ea. Scena e inundată de o lumină stranie, de vis. Un fundal sonor, de asemenea ciudat, neliniștitor, în care se desprinde dangătul unui clopot bătînd obsedant și continuu. Baba se ridică în fața lui Vlad, dreaptă ca o femeie tinără: de-acum încolo, va avea mersul sprinten, gesturi zvelte și vocea puternică. Toiagul rămîne jos.)

VLAD: Știu ce vrei. Pleacă!

BABA: Dă-mi să-ți văd podul palmei.

VLAD: Nu! Mai am de trăit. Nu vreau să mor.

(Baba iese, rîzînd. Dintr-o altă parte a scenei, intră Prelatul, cu Prințesa în cîrcă, și dă tircoale scaunului pe care stă Vlad.)

PRINȚESA (în cîrcă Prelatului, strigă, speriată): Șobolanii! Șobolanii! Șobolanii! Șobolanii!

(Apoi, Prelatul iese cu Prințesa, prin partea opusă celei pe unde au intrat.)

VLAD (se ridică de pe scaun și începe să fugă prin scenă, ca-ntr-un labirint. După ce obosește fugînd, se oprește): M-am ră-tăcit. Nu știu unde sînt. Nu, n-am mai fost niciodată pe-aici. Mi-e sete. Unde-o

fi fîntîna? Trebuia s-ajung la o fîntînă. Hei, nu-i nimeni? Se vede treaba că am nimerit într-un loc pustiu. Pentru cine o fi bătînd clopotul?

(Din partea unde dispăruseră, reappare Prelatul, cu Prințesa în cîrcă, fugind în jurul lui Vlad.)

PRINȚESA: Șobolanii! Șobolanii! Șobolanii! Șobolanii!

VLAD: Nu știți încotro s-apuc spre București?

(Dar Prelatul, cu Prințesa în cîrcă, a ieșit. Apar Berivoi cu Cocora, unul în spatele celuilalt, ducînd amîndoi pe umeri o țeapă.)

VLAD: Dar asta-i țeapă de la marginea orașului! (Berivoi și Cocora ies. Vlad, prîvind-și picioarele, ca și cum de-abia acum își dă seama că are numai o cizmă.) Doamne, Dumnezeu! Sînt încălțat numai cu o cizmă! Unde mi-o fi cealaltă? Oi fi pierdut-o. (Dangătul clopotului se intensifică repede și devine asurzitor.) Parcă se-apropie o biserică. (Apare un fel de clopotniță improvizată din birne groase, trasă pe două roți de lemn, fără spițe. Un clopot atîrnă în mijlocul ei. Utmeș trage clopotnița cu o frînghie adusă peste umăr, iar Ursu și Voica o împing.) Hei, opriți-vă! Încotro?

UTMEȘ: La mînăstirea Tîrgșor, a Măriei-Tale.

VLAD: Și clopotul?

UTMEȘ: Cel pe care l-ai dăruit mai de mult mînăstirii Govora, arsă de boierul Albu cel Mare. Călugării au fugit cu clopotul și l-au ascuns la schitul Iezerul. Acum îl ducem la Tîrgșor.

VLAD: Și tu, Ursule, pleci cu ei?

URSU: Eu nu mă duc nicăieri. Eu am murit, Măria-Ta.

UTMEȘ: La drum! (Opintindu-se.) Pornim, fraților! (Ies.)

VLAD: Voica!

VOICA (îi lasă pe ceilalți să iasă, ea se oprește): M-ai strigat, iubitul meu Domn?

VLAD: Mi-am pus înima într-o lacrimă roșie de sînge și am lăsat-o să picure în poala rochiei tale albe de mireasă.

VOICA: Niciodată nu mi-ai vorbit atît de frumos. Vino cu mine!

VLAD: Unde?

VOICA: Știu eu o pădure. Acolo, căprioarele beau lapte cald din căușul mîinilor, șerpii se-ntînd pe cărări să-i călcăm sub picioare, acolo ne vom juca dimineața cu puii de lup și vom pîndi, seara, strigătul cocoșilor sălbatici. Vino!

VLAD: Trebuie s-ajung în București. Oamenii au nevoie de mine. Mă duc să-i apăr.

VOICA : Vino ! Nu mă pierde din ochi. Dacă mă-ndepărtez, nu mă mai găsești niciodată ! *(Pleacă, încet.)* Niciodată !...

VLAD : Stai, nu pleca ! Oprește-te ! Nu pot alerga, n-am decît o cizmă. *(Încearcă să facă doi pași, se împiedică și cade. Se ridică, dar Voica a dispărut.)* Voica, unde ești ? Și clopotul ăsta, care bate mereu ! Bate, bate, bate ! Trebuie s-ajung la București. Trebuie ! *(Se duce și se rează pe scaunul de pe care s-a ridicat la începutul visului, Baba revine și ea la locul ei, redevenind personajul inițial. Vlad închide ochii și șoptește.)* La București !... Trebuie s-ajung la București !... *(Se trezește din somn. Clopotul continuă să bată.)*

BABA : Ai dormit, Măria-Ta.

VLAD : Cît o fi trecut ?

BABA : În fiecare somn, trecem printr-o vechicie.

VLAD : Și clopotul ăsta ! ?

BABA : Oamenii au aflat că ai intrat în oraș și se bucură că te-ai întors.

VLAD *(își încălță cizma, apoi, cu umor)* : Ei, dacă aș fi fost încălțat cu amîndouă cizmele !

(Intră Berivoi.)

BERIVOI : Măria-Ta !

VLAD : Au sosit toți boierii, Berivoi ?

BERIVOI : Sînt în sala tronului și așteaptă.

VLAD : Să nu-i lăsăm prea mult singuri. Tronul gol le ispitește gîndurile. Să mergem !

(Muzică.)

Scena 7

Sala tronului. Cocora, cu alți boieri, așteaptă, tăcuți, în mijlocul sălii. În jurul sălii, pe lângă ziduri, soldați cu lăncii. Intră Vlad, urmat de Berivoi.

BOIERII : Bine-ai venit, Măria-Ta !...

VLAD : Bun găsit, tuturor !

COCORA : Ca cel mai bătrîn, cer îngăduința... VLAD *(privind printre boieri, întrerupîndu-l cu un gest al minii)* : Nu-i văd pe vornicul Tudor și pe vistiernicul Oancea.

BERIVOI : Iertare, Doamne, că-ți aduc aminte : i-ai tras în țepă acum optsprezece ani.

VLAD : Ce repede trece timpul ! Vinovați de... ?

BERIVOI : Trădare.

VLAD : Apucaseră s-o-mplinească ?

BERIVOI : Da, Măria-Ta, apucaseră.

VLAD : De azi încolo, n-am să mai dau și altora prilejul să trădeze.

COCORA : Cuminte vorbă, Doamne.

VLAD : Am să-i trag în țepă înainte !

COCORA : În numele Sfatului Domnesc, adunat aici, la Curte, să te primească, îți urez ani mulți și Dumnezeu să te ocrotească. Avem nevoie de voința Măriei-Tale, pentru a ne ocroti pe noi și țara întreagă. Nu mai vrem să fim călcați de voința altora, fie ei de aceeași limbă cu noi.

VLAD : Nu-mi plac oamenii care spun mai puțin decît vorbesc. Pune gîndul să-ți biceuiască limba.

COCORA : În acești ani, în care ai lipsit de la domnie, voievodul Ștefan al Moldovei a intrat de trei ori cu armată la noi în țară.

VLAD : Ca prieten, Cocora.

COCORA : Ca prieten, Măria-Ta, ca prieten. Dar ne-a schimbat domnia după placul lui. L-a alungat pe Radu și l-a suit în scaun pe Laiotă, apoi, l-a alungat pe Laiotă și a venit iar Radu. După aia, din nou l-a gonit pe Radu și l-a pus pe Laiotă.

VLAD : Din nevoia de aliați, Cocora.

COCORA : De aliați, Măria-Ta, de aliați. Dar, de fiecare dată, a lăsat garnizoane în cetățile și orașele noastre, la Dimbovița, la Gherghița, cu vornici și pîrcălăbi moldoveni de-ai lui.

VLAD : Pentru pază, Cocora.

COCORA : Pentru pază, Măria-Ta, pentru pază. Dar, într-o zi, pămîntul Moldovei s-a cutremurat cumplit, din rărunchi. S-au dărîmat casele, s-au aprins focuri din senin, drumurile s-au crăpat de-a curmezișul și s-au căscat prăpastii la margine de sate. Ba, s-au deschis mormintele în cimitire, de-au ieșit morții deasupra și s-au auzit gemete sub pămînt. Apoi, au năvălit lăcustele, puzderie de lăcuste, cum nu s-a mai pomenit, care au mîncat. Iacome, într-o singură dimineață pînă-n prînz, tot rodul de pe cîmpuri și au pus-ți, lăsînd pămîntul Moldovei gol. Și, zic oamenii de pe la noi că nenorocirile trimise asupra țării lui Ștefan au tilcul lor ascuns. Unii spun că Dumnezeu pedepsește Moldova. Dar, astea pot fi numai vorbe proaste, de necrezut. Eu ți le-am spus doar ca să le cumoști.

VLAD *(îl ia pe Cocora cu o mînă pe după gît, prietenește)* : Ascultă, Cocora, ca să vorbești, trebuie mai înainte să te gîndești la vorbe, nu ?

COCORA *(după o clipă, bînuitor)* : Da, Măria-Ta, mai înainte trebuie să...

VLAD : Așadar, vorbele se macină întîi în moara capului, ca s-ajungă, apoi, pe gheabul limbii.

COCORA : Păi !

VLAD : Cum nu ți-au mîncat creierul, atîta puzderie de lăcuste moldovenești, care

au zburat întii prin capul tău, pînă a ajuns la urechile noastre ? *(O clipă. Cocora e deconcertat, apoi, nu găsește altceva mai bun de făcut decît să ridă, ca de o glumă bună. Dar Vlad îl privește serios, ceea ce îl face să se oprească, stingher, din ris. Apoi.)* Sau, lăcustele, cînd au ajuns în capul tău, erau moarte de-a binelea ?

COCORA : Mai degrabă, Măria-Ta !

(Toți izbucnesc în ris.)

VLAD : Cocora, te fac vornic !

COCORA : Măria-Ta, îți mulțumesc. Voi fi sfetnic bun și prea supus în slujba tronului.

VLAD : Berivoi, de azi înainte ești vistiernic.

BERIVOI : Să trăiești, Doamne ! Ți-am fost și îți rămîn credincios cu vorba și cu sabia.

COCORA : Îți dorim domnie lungă și ani mulți de pace. Războiul secătuiește. În vreme de pace, însă, toate treburile merg bine. Se schimbă timpurile și oamenii se iau după timpuri.

BERIVOI : Cînd e liniște în țară, sînt și grîne, și vite, și miere. Și, cînd sînt toate astea, sînt și bani.

VLAD : Bani ? !

BERIVOI : De la o vreme, facem negustorie bună cu turcii și ne prinde bine.

VLAD : A !

COCORA : Cîștigăm bani buni.

VLAD : Cîți ?

COCORA : Mulți.

VLAD : E puțin. Vreau sumele exacte.

COCORA : Asta nu știi, Măria-Ta.

VLAD : Și ce vindeți ?

COCORA : Ceară, vite și oi. Mai cu seamă, oi.

VLAD : Cîte ?

COCORA : Multe. Turme întregi.

VLAD : Numărul exact.

COCORA : Nici asta... nu știu.

VLAD : Crezi în Dumnezeu, Cocora ?

COCORA : Doamne, ce-ntrebare ! Cînd eram tînăr, era gata, gata să mă fac popă.

VLAD : Mai bine că nu te-ai făcut. Slujitorii lui Dumnezeu știu pe dinafară cît la sută se cîștigă în negustorie și cît se pierde. N-ai fi fost bun de popă, nu știi să îți socotești. *(Apoi, către toți.)* Boieri dumneavoastră, e prima noapte din noua domnie. M-am întors ca pescarul prins de furtună pe mare și adus la țărm de valuri. Doar că valurile mele sînt ale vremii și nu ale mării. Paisprezece ani, m-am mirat în fiecare zi că n-am murit, dar, pesemne că n-a folosit la nimic, fiindcă trăiesc și acum. Pe unii vă găsec în viață, pe alții vă găsec în moarte. Oricum, bine că ne găsim, căci țara are nevoie de toți. Fie ca noaptea asta să nu ne tulbure cu strigoi ei, iar hîrlețul prea grăbit să nu se izbească de nasturi.

Prefer un singur trădător, în loc de doi.

(Se întoarce spre Berivoi.) Berivoi !

BERIVOI : Doamne !

VLAD : Niciodată n-ai apucat să-mi spui pînă la capăt povestea cu omul și cu moartea. Parcă-i un făcut.

BERIVOI : De mult n-am mai povestit-o nimănui.

VLAD : Spune-mi-o mai departe, de-acolo de unde-ai lăsat-o în noaptea în care așteptam un rege și ne-a venit o trădare.

BERIVOI : Au trecut paisprezece ani de atunci ! Poți să mă tai, Măria-Ta, cine mai știe unde-am rămas atunci, cu povestea aia ?

VLAD : Acolo unde omul legase moartea de un gard și plecase în lume să-și facă de cap.

BERIVOI *(uimit la culme)* : Doamne, îți mai aduci aminte ? !

VLAD : Eu nu uit niciodată nimic.

BERIVOI : Eu, aproape c-am uitat și povestea, dar mi-te pînă unde am spus-o eu paisprezece ani în urmă !

VLAD : Hai, vreau s-o aud, Berivoi.

BERIVOI : E mult de-atunci. Pășuiește-mă s-o caut prin mine, să văd ce mai știu din ea.

VLAD : Aminteste-ți-o. Sînt curios să aflu la ce-l duce capul pe un om căruia nu-i mai e frică de moarte. *(Ride, scurt.)*

COCORA : Berivoi, nu ne lăsa să așteptăm. Și noi vrem să auzim povestea aia a ta. *(Aprobări din partea celorlalți.)*

BERIVOI : Păi, după ce a lăsat moartea legată de un gard, omul nostru a intrat într-o circiumă și a cerut vin. Un butoi ! — zice el către negustor. Cum să bei un butoi ? — se miră negustorul — ai să mori. Dar omul nostru știa ce știa, așa că pune gura la canea, bea butoiul pînă la fund și pleacă.

VLAD : Fără să plătească ?

BERIVOI : Ba, a plătit pînă la un ban.

VLAD : Nu-mi plac oamenii care nu plătesc.

BERIVOI : Merge el ce merge și numa' că-nlănește un popă. Bună ziua — bună ziua. Popa, cam jigărit. Dar ce-ai, părinte, ori ești bolnav ? Aș, n-am nici pe dracu' ! Da, nu mai moare nimeni pe lume de la o vreme, nu știu ce-o fi. Și, nici tu colivă, nici tu pomeni, mi s-a lipit burta de șira spinării. *(Ritete.)*

(Intră Utmeș, urmat de Călugăr. Utmeș trece repede printre boieri și se oprește în fața lui Vlad, cu care schimbă o privire cu înțeles. Călugărul rămîne la ușă, pe prag, buimăcit. Boierii au încetat să mai ridă și privesc fără să înțeleagă nimic.)

VLAD *(Călugărului)* : Părinte, ți s-a terminat postul. Te-am chemat pentru o slujbă de înmormîntare. *(Mișcare bruscă printre boieri : sînt uimiți și înfricoșați. Se întrebă unii pe alții din priviri și prin semne ale miinilor. Călugărul nu-și gă-*

șește locul.) De-acolo de unde te găsești. Și, repede, n-avem prea mult timp.

(Vlad ingenunchează, Berivoi și Utmeș ingenunchează și ei, în stînga și în dreapta lui. Ceilalți boieri, unii acoperindu-și fața cu minile, îngroziiți, cad în genunchi.)

COCORA (ca-n fața unei primejdii, ingenunchează, gemînd) : Oh !

VLAD : Dă-i drumul, părinte !

CĂLUGĂRUL (deschide o carte scoasă din anterior ; cu glasul tremurat) : În numele Tatălui și al Fiului și al Sfințului Duh, amin ! (Apoi, începe slujba, adică, o bol-boroseală îninteligibilă, monotonă și de-abia auzită.)

VLAD (lui Berivoi, în șoaptă) : După ce-ai plecat, atunci, spre țară și am rămas singur la Buda, știi ce-am făcut ? Am învățat să cos.

BERIVOI : Să coși ? Măria-Ta ? !

VLAD : Izmene.

BERIVOI : Izmene ? !

CĂLUGĂRUL (tare) : Slavă Ție, Dumnezeuul nostru, slavă Ție !

VLAD : Ce-o fi făcînd, la ceasul ăsta, căpitănel Ursu ?

BERIVOI : Ce te mai frămîntă, Măria-Ta, cu gîndul la un trădător ? Șui adevărul, ți l-am spus.

VLAD : Numai nebulii își pierd vremea pescuind adevărul în apa cu adevăr. Înțelepții îl caută printre minciuni. (Brusc.) De ce mi l-ai ucis ?

BERIVOI (pălînd) : Doar nu crezi, Măria-Ta...

CĂLUGĂRUL : Veniți, fraților, să dăm mortului sărutarea cea mai de pe urmă. Încă ne rugăm pentru odihna sufletului robului lui Dumnezeu... (Se oprește și privește în toate părțile, să i se spună numele mortului, apoi reia, mai tare)... pentru odihna sufletului robului lui Dumnezeu... (Nu știe cum să continue.)

VLAD : Treci peste nume !

CĂLUGĂRUL : Aliluia, aliluia, aliluia... (De nouă ori, apoi își reia slujba, încet.)

BERIVOI : Doar nu crezi, Măria-Ta, că eu...

VLAD : L-ai ucis, Berivoi, aici, în mine. Ursu cel drept și credincios a murit astăzi, la ceasul în care mi-ai spus că m-a trădat și a fugit peste Dunăre. Sînt oameni care trebuie uciși de două ori, nu, Berivoi ?

BERIVOI : Nu te mai gîndi la rău, Măria-Ta.

(Cocora dă semne de agitație. Își ține amîndouă minile pe burtă, fața i se crispează de durere, geme, încet.)

VLAD : Se pare că boier Cocora e frămîntat de ceva.

COCORA (se tirăște în genunchi, cît mai aproape de Vlad) : Doamne... mă taie... nu mai pot... A ! a !... îndurare... a ! a !...

VLAD : Ce vrei ?

COCORA : Să-mi dai voie pînă la ieșitoare...

VLAD : Fă-n nădragi !

CĂLUGĂRUL : Și iartă-i lui toate păcatele, cu voie și fără voie, acum și pururea și în vecii vecilor, amin !

(Cocora e epuizat, e lac de apă, durerile se accentuează, suferința i se citește pe față, se cocîrjează, cu capul pînă la pămînt.)

VLAD : Ursu e mort.

BERIVOI : L-o fi ucis Laiotă, n-o fi avut încredere în el. Dar, c-a fugit peste Dunăre, nu-i nici o îndoială.

VLAD : Cu cît mințim mai mult, cu atît ne apropiem de adevăr. Slujba e pe sfîrșite. Berivoi, du-te și plătește Călugărului pentru slujba mortului.

BERIVOI : Care... mort ?

VLAD : Du-te și plătește-i ! (Berivoi dă să se ridice, dar picioarele nu-l țin. Se ridică întîi într-un genunchi, e gata să cadă. Vlad îl apucă de mînă și-l sprijină.) Ce mînă rece ai, Berivoi ! (Berivoi își trage, repede, mîna, apoi pornește, cu privirile năuce și cu picioarele ca de plumb, spre Călugăr. Scoate o pungă cu bani de la brieu și i-o întinde, dar o scapă înainte ca mîna Călugărului s-o apuce. O ridică de jos și i-o dă, după care se întoarce, căutînd cu privirile o scăpare. Ceilalți boieri nu îndrăznesc să-și ridice capetele, stau împietriți. Cocora se zbate mai departe, gemînd încet. Berivoi de-abia ajunge lingă Vlad, care a rămas tot timpul, parcă, absent la ce se petrece în jur. Călugărul a tăcut. Berivoi ingenunchează în locul de unde se ridicase. Vlad, tare, către Berivoi, s-audă toți.) Ai plătit ?

BERIVOI : Da, Măria-Ta... am plătit.

VLAD : I-ai dat punga-ntrăgă, pentru ca să te pomenească în toate slujbele, de azi înainte ?

BERIVOI (răcînd) : Nuuuu !

(Toți se ridică, îngroziiți, afară de Cocora, care rămîne inert.)

VLAD (a scos sabia și i-a pus-o lui Berivoi cu vîrfurile în dreptul gîtului) : Cu cine-ai fost, cînd l-ai ucis pe Ursu ?

BERIVOI (cu ochii ieșiți din orbite) : Spun tot... Cu el... Cu Cocora... El m-a împins... Iertare, iertare !

(Cocora cade, moale, pe o parte, mort.)

VLAD : Vezi, Berivoi, adevărul e doar ce rămîne din minciună.

BERIVOI : Milă... milă... Ucide-mă cu sabia... cu sabia...

VLAD (teribil) : Utmeș ! La țepa de la marginea orașului !

BERIVOI (către ceilalți boieri, zvîrcolindu-se, cu ochii ieșiți din orbite) : Nu mă lăsați !... De ce mă lăsați ?... Nu mă lăsați !...

VLAD : Luați-l !

BERIVOI (în timp ce e tirat de cîțiva soldați, trecînd pe lingă boierii care-l priveșc, îngroziiți) : Și pe voi !... Într-o zi, și

pe voi !... (Strigînd, spre Vlaa.) Iadul să te-nghită !

VLAD : Mi-e scirbă și de gîndul că te voi întîlni acolo ! (Către Utmeș.) În noaptea asta, Utmeș ! (Utmeș iese. După scoaterea lui Berivoi din scenă, Vlad, întorcîndu-l cu fața-n sus pe Cocora, cu vîrfurile sabiei.) Nici nu s-a răcit bine și a și-nceput să miroasă. Luați-l de-aici ! (Cîțiva soldați îl tirăsc pe Cocora afară din scenă. Apoi, trîmbițe. Utmeș năvălește, cu o mare bucurie.)

UTMEȘ : Măria-Ta, Domnul Ștefan al Moldovei a sosit la Curte !

(Întră Ștefan cel Mare, urmat de cîțiva căpitani de-ai lui, purtînd steagul cu Sfîntul Gheorghe.)

ȘTEFAN : Vlade !

VLAD : Ștefane !

(Se îmbrățișează.)

(Muzică.)

Scena 8

Aceeași sală a tronului. Cîteva ore mai tîrziu, noaptea, Ștefan și Vlad țin eîte o cupă în mînă.

VLAD : De ce m-ai lăsat, atunci, prizonierul Corvinului ? (Ștefan tace.) De ce, Ștefane ?

ȘTEFAN : Am crezut și eu, ca toată lumea, în scrisoarea aia.

VLAD : Te-așteptam zi și noapte să mă scoți din turnul de la Vișegrad. Visam că vii, te-auzeam strigîndu-mă, dar mă trezeam din somn tremurînd de propriile mele halucinații.

ȘTEFAN : Vestea scrisorii tale făcuse repede ocolul lumii.

VLAD : Ca toate minciunile oficiale.

ȘTEFAN : Mai tîrziu, m-am convins că n-o scriseseși tu, dar n-am mai putut interveni pe lîngă Matiaș. Conjurația lui Szentgyörgy împotriva lui mi-a tăiat orice puncte : Corvinul m-a crezut amestecat în complot.

VLAD : Și, n-ai fost ?

ȘTEFAN : Într-o conjurație, bănuiești pe toată lumea. E obligatoriu. Asta i-a dat apă la moară ca să mă atace cu armată chiar în Moldova. Era să-și lase pielea regală în coamele zimbrului. A avut noroc cu carul și-a scăpat fugind cu calul. Și cu o săgeată în spate.

VLAD : Am auzit de dezastrul lui de la Baia.

ȘTEFAN : În loc să-și pregătească apărarea de invazia Sultanului, se hărțuiește cu

vecinii. Cu Boemia, aproape tot timpul, spre satisfacția lui Frederic al Germaniei, care ațîță și Ungaria și Boemia să se macine-ntre ele, doar-doar o pune el mîna pe amîndouă. Și Corvinul nu-și dă seama.

VLAD : Ba se mai proclamă și rege al Boemiei !

ȘTEFAN : Și, în acest timp, Sultanul adu-mecă Buda și Viena și chiar Veneția ! Pînă acum, au căzut, una după alta : Serbia, Bosnia și Albania. Acu' trei ani, Negroponte.

VLAD : Drumul spre centrul Europei !

ȘTEFAN : Și, în vreme ce acest drum se pietruiește cu victoriile Porții, Polonia rîvnește coroana Ungariei, Ungaria vrea "Boemia, Germania pîndește Ungaria, Papa dă bani pentru cruciade imaginare, iar Veneția încheie pacte separate cu Sultanul.

VLAD : Babilonie europeană !

ȘTEFAN : Harababură generală ! Și-n mijloc, noi. Noi doi, în coasta lui Mahomed, o-prindu-l să-și facă de cap. I-am scris Papei. Acu' doi ani. Și regilor și împăraților. N-au înțeles nimic. Nici bani, nici armată. Cînd își alcătuiesc atît de prost prezentul, cum să se mai gîndească la viitor ? Am rămas singuri, Vlade.

VLAD : Chiar de-ar fi să se prăbușească mîine lumea, cît timp sînt în stare să țin o sabie-n mînă, am să mă bat, am să mă bat, am să mă bat, am să mă bat !

ȘTEFAN : Singuri în fața puhoiului, Vlade, nu-nțelegi ?

VLAD : Matiaș e și el cu noi.

ȘTEFAN : Matiaș nu-i Ungaria, e doar regele ei. El, acolo, noi, aici. Ce-avem de făcut, decît să luptăm, atîta vreme cît putem cîștiga bătăliile ? Cînd n-om mai fi-n stare, atunci...

VLAD (cu o izbucnire) : Atunci, ce ? Nu, Ștefane, nu ! Noi trebuie să luptăm ori-cum și ori-cînd, și fără speranța de a cîștiga totdeauna bătăliile. Între victorie și înfrîngere, noi am pus altceva, mai presus de amîndouă : lupta însăși. Aici e taina. Singura noastră șansă de a supraviețui este să murim apărîndu-ne. (Apoi.) Îți mulțumesc că ai venit cu armată și e-ai luptat alături de mine.

ȘTEFAN : Și tu m-ai ajutat să iau tronul, acum nouăsprezece ani. Cine-și închipuia, pe atunci, că ne vom întîlni acum, în cetatea ta de Scaun ! Oraș frumos, Bucureștii.

VLAD : E un oraș mic, Ștefane. Poate, cu timpul...

(De afară se aud bătăind clopotele orașului, unele, mai îndepărtate, altele, mai apropiate, și, în același timp, tumult de mulțime.)

ȘTEFAN : Dar ce se-aude ? (Privește pe ferestră.) Privește ! Tot orașul se adună în fața Curții Domnești.

VLAD : Ce s-o fi petrecînd afară ? De-abia se crapă de ziuă.

(Intră Utmeș.)

UTMEȘ : Iertare, Măria-Ta, dar un om vrea să-ți vorbească.

VLAD : De ce s-a strîns atîta mulțime de oameni ?

UTMEȘ : Omul care a venit e trimisul celor de-afară.

VLAD : Cheamă-l !

UTMEȘ *(făcînd semn, intră Datco)* : Acesta e !

DATCO : Mă cheamă Datco, zidar, de-aici, din București.

VLAD : Și, ce vrei ?

DATCO : Mulțimea pe care o vezi și o auzi m-a ales pe mine și m-a trimis la Măria-Ta. Oamenii s-au strîns, ieșind de cu noapte din casele lor, și au umplut străzile și piețele, cu femeile și bătrînii laolaltă. Podurile peste Dimbovița se clatină, înțesate. Sîntem veniți aci : dulgheri și cococari, fierari și zidari, căruțași și pielari, brutari, morari, luminărari și încă tot felul de tîrgoveți și meseriași care trăiesc în orașul Măriei-Tale.

VLAD : Ce vor oamenii, Datco ?

DATCO : Și, adunîndu-ne noi aici, am văzut un porumbel alb zburînd și așezîndu-se pe una din ferestrele Curtii Domnești și am zis noi în de noi că e semn bun. Și, oamenii m-au trimis pe mine, cu rugăminte mare din partea lor. Du-te, Datco, și vorbește pentru noi toți !

VLAD : Ce fel de rugăminte, zidarule ?

DATCO : Dacă socotiți Măriile-Voastre că și înțelepciunea celor mulți e bună...

VLAD : Spune odată, ce vreți de la mine ?

DATCO : Ca Măria-Ta și cu Măria-Sa Ștefan al Moldovei să ieșiți pe balcon și să jurați în fața tuturor că de azi înainte vă uniți amîndoi, iar țările noastre să fie una. Asta-i rugămîntea, Măria-Ta.

VLAD : Am auzit, Ștefane ?

ȘTEFAN : Destinul alege pe cei mulți, pentru a se face înțeles de cei puțini. Să mergem !

(Vlad și Ștefan vin la rambo, scot săbiile și le încrucișează înaintea lor, ca pentru jurămint. Zgomotul mulțimii încetează, rămîn clopotele să bată, tot timpul.)

VLAD : Eu, Vlad Voievod, Domnul Țării Românești, pînă dincolo de munți, peste plaiurile Amlașului și Făgărașului...

ȘTEFAN : Eu, Ștefan Voievod, Domnul Moldovei, pînă dincolo de munți, peste Cetea de Baltă și a Ciceului...

VLAD : ...jur în fața voastră că, de azi înainte, țările noastre vor fi ca una singură !

ȘTEFAN : ...jur în fața voastră că, din armatele noastre, vom face o singură armată !

VLAD : Orice bucată de pămînt ruptă din Moldova să doară pînă aici în București.

ȘTEFAN : Și orice știrbire a malurilor Dunării să cutremure pînă la noi în Suceava !

VLAD, ȘTEFAN : Jurăm !

(Urale.)

ȘTEFAN : Bravi locuitori ai Bucureștilor, răspîndiți-vă și duceți tuturor bucuria acestui ceas, în care eu și Domnul vostru ne-am legat să apărăm nu două țări, ci una singură !

VLAD : Mărturisiți copiilor voștri ce-ați auzit aici, iar jurămintul acesta de azi să treacă din om în om și din veac în veac, pînă la marginea vremilor !

(Izbucnesc urale pînă la sfîrșitul scenei.)

ȘTEFAN *(aplecîndu-se la urechea lui Vlad)* : Vezi, Vlade, spuneai că Bucureștii e un oraș mic, dar a-ncăput în el toată Moldova !

(Urale, trîmbițe, clopote.)

Epilog

1476

Cîmpia cu țeapa, din prolog. Viscol puternic, ninsoare spulberată. Vlad e în fața țepii, ca în prolog.

VLAD *(către cel din țeapă)* : Să fi ajuns eu, în acel ceas al dimineții, la capătul destinului meu ? Și taina lui să fi fost închisă, ca simburile, în miezul jurămintului de-atunci, din balconul Curtii Domnești ? Nu bătăliile cîștigate sau pierdute ? Ci legămintul meu cu Ștefan, în fața po-

porului ? ! Cine știe, Berivoi ! ? Cuvintele pe care le rostim vin din alt timp și sînt sortite altor veacuri. Iar rostul meu a fost, poate, doar să exist, ca să leg noaptea care trece cu dimineața care vine.

(Intră Utmeș, cu sabia scoasă, alergînd.)

UTMEȘ : Sintem atacați !

(Zgomot de luptă în apropiere, zăngănit de săbii, nechezat de cai etc.)

VLAD : Pe-un viscol ca ăsta ?

UTMEȘ : Laiotă a trecut Dunărea, cu o armată de ieniceri după el. Știau, pesemne, că ne găsește aici. Am fost trădați. Să ne grăbim ! Garda Măriei-Tale ne acoperă retragerea.

VLAD *(din tot pieptul și scoțind sabia)* :
Retragerea cui ? Pe ei, Utmeș !

(Sint înconjurați de cinci ieniceri. Începe lupta. Un ienicer cade, străpuns de Vlad, al doilea, străpuns de Utmeș. Apoi, Utmeș cade și el, lovit de moarte.)

UTMEȘ *(murind)* : Aa !...

(Vlad continuă lupta, cu trei ieniceri deodată, lupțându-se cu o înverșunare supraomenească.)

VLAD *(strigând, în timp ce se apără)* : O țeapă ! Dați-mi o țeapă ! Pe Dumnezeu sau pe diavol, dacă v-aș arăta o țeapă goală, ați fugi mincînd pămîntul ! Hei, Berivoi, coboară și lasă-mi țeapa, să le-o arăt !... O țeapă, dați-mi o țeapă ! *(Un ienicer cade, lovit de Vlad, apoi, Vlad e rănit la brațul drept. Vlad apucă sabia cu mîna*

stîngă și continuă lupta, dar, într-un moment în care se angajează în luptă cu unul dintre ieniceri, celălalt îl atacă pe la spate și-i înfige sabia între umeri. Vlad se clatină.) Ați întîrziat... Eu am împlinit... tot ce era de-implinit. *(Izbucnește, pentru o clipă, într-un hohot de ris.)* Vă e frică și-acum de mine !... *(Ienicerii se trag înapoi, speriați, apoi dispar, fugind. Vlad începe să-și piardă puterile.)* N-ai vrut să-mi dai țeapa, Berivoi... Ai dreptate, e a ta... Pentru totdeauna, a ta... *(Grimasă de durere, apoi.)* Mai știi gluma aia cu omul și cu moartea ? După ce-a oboșit trăind, a dezlegat moartea de la gard și i-a spus : e rîndul tău, cosește dughia ! *(De-abia se mai sprijină în sabie, scrutînd întinericul.)* De-ar veni mai repede !... Numai de-ar veni... mai repede... *(Apoi, deodată, înfiorat, ca și cum ar vorbi cuiva din fața lui.)* Uite-o !... Hai, apropiete !... Nu te prefăce că nu mă vezi, doar pentru mine ai venit... Sint aici, mirească !... Mireasă a lumii ! *(Se aude, în depărtare, un dangăt de clopot, printre rafalele de viscol.)* Vino și împacă-mă cu morții !... Hai, mireasă a lumii ! În grajd, vita e gata de-njunghiere. Se rumenește pîinea în cuptor și se-aud clopote. Iar masa întinsă așteaptă cei dintii oaspeți. Vino !... Nimeni nu moare înainte de nuntă... *(Cade, mort. Viscol puternic.)*

Săptămîna festivă vest-berlineză

1976

Punct de întâlnire și de confruntare a unora dintre cele mai semnificative tendințe și posibilități de sensibilitate și gândire ce se afirmă în felurite domenii de expresie artistică, Săptămînile festive din Berlinul de Vest reunesc concerte, spectacole de operă și balet, reprezentații teatrale, expoziții, lecturi din poezia, proza și eseurile contemporane. Așadar, un cerc de manifestare foarte larg și o încercare de a îmbrățișa ansamblul vieții culturale.

Anul acesta, Festivalul, care s-a bucurat de participarea unor reputați dirijori (Herbert von Karajan, Ghenadi Rojdestvenski, Karl Böhm, Carlo Maria Giulini, Daniel Barenboim) și și-a asigurat colaborarea unor cunoscute formații muzicale (Opera de cameră din Moseova, Quartetul „Vilanova” din Varșovia, Quartetul „Eder” din Budapesta) a pus un accent deosebit asupra teatrului dansant (City Center Dance Theater, Teatrul dansant din Harlem, Grupul de dans aerian multigravitațional — New York etc.). Cît privește teatrul propriu-zis, el a fost prezent prin „La Mama”, cu spectacolul *Omul cel bun din Siciuan* de Bertolt Brecht, în regia lui Andrei Șerban, prin Teatrul Național Popular, care a jucat *Disputa* de Marivaux, în regia lui Patrice Chereau, prin trupa „Mabou Mines” ea și printr-o seamă de creații ale ansamblurilor din Berlin-Vest. Nu am avut prilejul să asist la spectacolele *Omul cel bun din Siciuan* și *Disputa* (și unul și altul, bine întâmpinate de critică, pentru că recitesc celebre opere, destinându-le unei actualități regăsite și unei străluciri proaspete), dar am văzut numeroase alte reprezentații. Înainte de a încerca o privire generală, să le trec în revistă.

Compania „Mabou Mines” din New York, ai cărei actori au studiat la Berliner Ensemble și la Laboratorul lui Grotowski, prospectează drumuri noi în teatru. E o trupă marginală, în care s-au solidarizat câteva talente îndrăgite împotriva tradiționalismului scenic și animate de visul unei reforme struc-

turale, așa cum au fost multe ansambluri în urmă cu zece-cincisprezece ani. „Mabou Mines” persistă unde alții au cedat. E un fel de ariergardă a avangărzii de idei și care ne reamintește că nimic nu se uezază mai ușor decît o îndrăzneală formală, că anumite cutezanțe și procedee, pînă deunăzi neașteptate și originale, apar, azi, îmbătrînite și demodate, că în artă nici o manieră nu se poate substitui, timp îndelungat, unei alte maniere. „Mabou Mines” a interpretat două piese scurte de Beckett, *Cei părăsiți* și *Cascando*. Dacă trecem peste anumite sfidări juvenile (cum ar fi obligația publicului de a se descălța) și peste anumite inovații dubioase (cum ar fi înarmarea spectatorilor cu un mic telescop făcut să-i ajute în urmărirea miniaturilor manipulate de un actor, miniaturi figurînd eroii uneia din piesele lui Beckett), constatăm că spectacolele, cu inutile complicații și lesnicioase trucuri, rămîn mult în urma și în afara valorii și a gravității textelor. Amîndouă reprezentațiile nu depășesc improvizația, spiritul de frondă dovăduindu-se, de data asta, încă mai bont decît spiritul euminte. Mai ispititor e cel de-al treilea spectacol, *B-Beaver*, o laborioasă și amuzantă experiență scenică, invitație la fanatie și la joc intelectual, mărturie a înzeestrării trupei, dar și a unui program estetic sterp și subaltern.

La Schlosspark-Theater se juca *Țara nimăui* de Harold Pinter. Nu-i una din operele de vîrf ale lui Pinter, dar e o scriere caracteristică pentru dramaturgia sa, ale cărei substanță și atmosferă sînt ale insecurității individului în mijlocul unei lumi unde-l împresoară puteri misterioase și ostile; o lume

în care neputința de a stăpîni o realitate amenințătoare devine dificultatea omului de a se cunoaște și de a fi, precum și imposibilitatea de a stabili o ordine și o necesitate în propria lui existență și în relațiile cu ceilalți. Ca în mai toate piesele lui Pinter, și aici, personajele nu izbutesc să descopere substratul unor situații și atitudini alarmante, căci, logic, pare a fi dezertat din desfășurarea faptelor; de aceea, succesiunea de întâmplări și reacții se înfățișează enigmatic, fără motivație; căt privește încrederea, prietenia, comuniunea, ele se dovedesc valori incerte, dereglate, abia ascunzînd agresivitatea. E ceea ce a scos la iveală Hans Lietzau. În spectacolul său, semnificația critică a piesei se află inclusă în împrejurările unui conflict fără repere sigure, un fel de juxtapunere de nesigurante, conflict semnificativ pentru contradicțiile și oscilațiile unor conștiințe care nu-și mai găsesc drumul spre ele înșile. În spectacol triumfă arta a doi mari actori: Bernhard Minetti și Martin Held. Cuplul evocă și întrupează, cu o mie de nuanțe, identitatea precară a unor personaje pecetluite de haosul, de sciziunile și de violența universului înconjurător pînă în adîncurile lor cele mai misterioase.

În sala Atelier a Teatrului „Schiller“ se reprezenta, în interpretarea unora dintre cei mai buni actori ai acestui reputat ansamblu de proză, o revistă muzicală. Selecție din cele mai semnificative pagini ale spectacolelor de revistă din Berlinul anilor '30, cu texte purtînd semnătura lui Bertolt Brecht, Kurt Tucholski, Udo von Horvath, Erich Kästner, spectacolul, intitulat *Vatra patriei*, constituie o cuceritoare explozie de sarcasm. Direct sau indirect, sînt scoase la iveală, cu un acut simț critic, șomajul, mizeria, criza economică, opacitatea ori lășitatea unor spirite, tot acel climat care a coalizat cele mai funeste interese, determinînd instalarea hitlerismului. Înainte de începerea spectacolului propriu-zis, o serie de imagini (diapozitive ori crîmpeie din jurnalele de actualități) readuc în amintire oameni, locuri și întâmplări din Berlinul acelei epoci, pe care reprezentarea o luminează cu o remarcabilă luciditate și asprime. Observația incisivă și meditația iau locul pitorescului sau curiozității documentare, în această antologie care e mai mult decît o simplă culegere de pagini din istoria unui teatru de revistă.

La Schaubühne am văzut o nouă versiune scenică a unei piese cu o soartă ciudată. Scrisă în 1909, reprezentată pentru întâia oară în 1919, dar fără mare răsunet, reluată în 1958, *Die Wupper* de Else Lasker-Schüller a cunoscut, de atunci încolo, o mișcare de interes a teatrelor și a publicului, chemată să răscumpere uitarea ce i-a însoțit prima parte a existenței. O explicație a acestui

destin neobișnuit o aflăm în însăși structura piesei *Die Wupper*, o dramă în pinzele căreia pare a bate și vîntul naturalismului și cel al expresionismului, dar care-și are, de fapt, un traiect propriu și original. Așa se face că piesa s-a impus unora ca o expresie epigonică a unor curente artistice uzate, iar mai tîrziu, altora, ca o imagine premonitoare a noilor tendințe ale scenei. În esență, drama e analiza socială și psihologică a unei lumi industrializate, în care se confruntă două clase, una urcînd spre conștiința de sine și a cărei suferință întreabă și protestează, cealaltă, obosită, vlăguită și întrînd în declin. Dar drama e, în aceeași măsură, un tablou al obsesiilor și nostalgiiilor unor personaje care aspiră spre lumină și spre împlinire. Ar fi simplist să credem că, dacă Else Lasker-Schüller și-a numit piesa o baladă citadină, e doar pentru că privilegiile spre care se deschide *Die Wupper* sînt cele ale orașului german de la începutul secolului. Adevărul e că piesa încorporează o seamă de gînduri într-o viziune poetică preocupată de unitatea existenței. O existență cercetată, uneori, pînă la rădăcinile ei de suferință, de speranță, de vis. În regia lui Luc Bondy, accentul cade mai puțin pe elementele de poezie ale textului și mai mult pe exactitatea și adîncimea notației sociale. Precizie și adevăr în reconstituirea celor două medii de viață opuse, seriozitate și temeinicie în conturarea tipurilor sînt principalele însușiri ale unui spectacol căruia îi lipsește, totuși, ceva, ca să treacă de pragul corectitudinii. Poate, inspirația. Iar decorul expresiv și, totuși, greoi, împiedicînd curgerea rapidă a scenelor, sporește această impresie. E, însă, o obiecție care nu vrea să umbrească nimic din justetea și din eficiența unei reprezentări în a cărei mișcare fiecare actor realizează un personaj bine diferențiat și o prezență net conturată.

Dar, nu încapе îndoială că spectacolul cel mai interesant care se juca în Berlinul de Vest în zilele Festivalului era *Unchiul Vania*, în viziunea lui Niels-Peter Rudolph. Pe drept cuvînt, spectacolul a însuflețit o dezbatere în jurul modalităților de a transpune scenic, astăzi, dramaturgia lui Cehov. Pentru Benjamin Henrichs, surprinzătoare e, în această reprezentație, intensitatea cu care regizorul dezvăluie conflictele cotidianului, descoperind potențialul exploziv în chiar mediocritatea eroilor și în cenușul evenimentelor. Spre deosebire — notează Henrichs — de alte înscenări realizate în ultima vreme, care au reliefat caracterul teatral și mincinos al comportării eroilor cehovieni, aici, ținta e mai ambițioasă și mai cuprinzătoare. Lui Reinhard Baumgart, care apreciază, la rîndul său, spectacolul, i se pare, însă, că intenția regizorului de a conferi o încordare emoțională fiecărui moment s-a demonstrat primejdioasă, întrucît a rupt firul intrigii și a lipsit piesa și de adevărata ei coerență, și de ceea ce se

înfățișează ca enigmatic în convenționalul lui Cehov. Foarte adevărată e părerea lui Hans Rainer John, care, în revista „Theater der Zeit”, notează că meritele înscenării se nasc din tratarea neelegiacă a dramei, din reliefaarea trăsăturilor active ale personajelor, din relevarea unor ciocniri, de obicei, abandonate penumbrei; dar că neacoperirea unor partituri esențiale (printre altele — după opinia criticului — însuși Vania) a stînjinit și a diminuat demersurile ansamblului.

Chiar dacă noua versiune scenică a lui Rudolph e, în unele din laturile ei, controversabilă, ea are forță și e emoționantă, iar Gisela Stein (Elena), Hildegard Schmal (Sonia), Wilhelm Borchert (Serebriakov) și Peter Fitz (Astrov) tălmăcesc excelent ceea ce-i inedit și seducător în opțiunea regizorului. În spectacol, reflectorul nu se mai îndreaptă, precumpănitor, asupra tristeții destinelor îmbătrînite în expectativă, ci se urmărește drumul polemic al eroilor cu realitățile și cu ei înșiși. Nu avem de-a face cu personaje abulice sau vîlăgute, ci cu ființe vitale și însuflețite de mari pasiuni. Sînt pasiuni care-i poartă prin suferință și ridicol, deoarece energia lor se consumă fără a se realiza, degradîndu-se în numeroase chipuri. Semnificativă, în acest sens, pentru viziunea regizorului, e scena în care Sonia îi mărturisește cu patimă lui Astrov că e îndrăgostită de el, dar e atît de tulburată de propria ei îndrăzneală încît nu-și dă seama că Astrov n-o ascultă și că refuză s-o înțeleagă, întrucît, la rîndul lui, e orbit de iubirea pe care i-o poartă Elenei Serebriakov. Sau, scena imediat următoare, cînd Sonia, împinsă înainte de tumultul descoperit și acum neînfrînat, se îndreaptă, plină de înțelegere, elan și afecțiune, spre... Elena Serebriakov. Obstacolele, rîcoșurile și devierile unui sentiment sînt, dealtfel, urmărite de-a lungul întregii reprezentații, în imagini unde pateticul se învecinează, nu o dată, cu comicul, întrucît un

preaplin sufleteș, trăit incandescent, se află mereu contrariat, mereu împiedicat să se exercite.

Una din cele dintîi impresii pe care o impun spectacolele jucate în cadrul sau în timpul Săptămînilor festive vest-berlineze e aceea că bună parte din ceea ce-i viu și fecund în teatrul actual pornește de la reconsiderarea rolului dramaturgiei. În adevăr, e grăitor că cele mai sigure înfăptuiri sînt spectacolele al căror text are o indiscutabilă valoare literară. Această observație, care stînjenește condeii prin caracterul ei elementar, e, totuși, legitimă, fiindcă a fost un timp cînd Pierrot și Arlecchino au socotit că se pot descurca și fără literatură sau prin piese realizate grație colectelor publice. Iar reîntegrarea dramaturgiei în rosturile esențiale ale teatrului se însoțește de o contribuție sporită a regizorului, chemat nu numai să dea viață textului, dar, mai ales, să-l valorifice în termenii unei viziuni proprii. Și această remarcă pare de o brutală banalitate, dar a fost o vreme cînd textul era doar platforma de decolare a unor ambiții artistice sau exercițiu stilistic, și nu un act de gîndire și de artă, născut și realizat din adeziunea față de o operă. Subordonare a regizorului? Dimpotrivă, consfințirea sa ca unul din factorii de control, de judecată, de mișcare, ai teatrului. În fine, o altă impresie pe care o degajă peisajul teatral din zilele Săptămînilor festive vest-berlineze e că publicul ratifică mai des spectacolul de maturitate și răspundere și că el și-a retras încrederea în producțiile care nu depășesc stadiul negației fără consecințe și orizont. Poate, fiindcă a devenit limpede că teatrul e un fenomen de conștiință, faptul creației, un act deschizător de perspective, iar scena, o revanșă a omului împotriva ne semnificativului.

Indice bibliografic

PIESE DE TEATRU

- CODRIN (Șerban) — *Podul soarelui*. Piesă în două părți, nr. 6.
 EVERAC (Paul) — *Acord*. Piesă în două părți, nr. 4.
 GENARU (Ovidiu) — *La margine de paradis*. Comedie tragică în trei acte, nr. 5.
 KERNDL (Rainer) — *Cind vine Ehrlicher*. Comedie în două părți. În românește de Florin Tornea, nr. 11.
 NICOROVICI (Vasile) — *Coloana vertebrală*. Piesă în două părți. Partea I, nr. 10.
 OPROIU (Ecaterina) — *Handicap*. Piesă în două părți, nr. 2.
 SEVER (Alexandru) — *Comedia nebunilor sau Ingerul bătrîn*. Piesă în trei acte, nr. 7.
 SORESCU (Marin) — *Răceala*. Piesă în patru acte, nr. 3.
 STOENESCU (Virgil) — *Alexandru Lăpușneanu*. Dramă istorică în patru tablouri, nr. 9.
 TĂRCHILĂ (Dan) — *Moartea lui Vlad Țepeș*, nr. 12.
 TEODORESCU (Leonida) — *Fortul*. Piesă în două părți, nr. 8.
 TEODORESCU (Virgil) — *Dreptatea mării*. Piesă în 11 tablouri pentru teatrul de păpuși, nr. 9.

EDITORIALE, ARTICOLE, STUDII, REPORTAJE, RECENZII

- *A descoperi chipul și virtuțile omului nou*, nr. 8.
 — *Bilanț și proiecte*, nr. 7.
 — *Cîntarea României — cîntarea muncii — cîntarea omului*, nr. 10.
 — *Educație politică și cultură socialistă*, nr. 9.

- *Examenul conștiinței sociale*, nr. 3.
 — *Lecția unui jubileu*, nr. 12.
 — *Marea misiune*, nr. 2.
 — *Nobila răspundere*, nr. 6.
 — *Partidul, națiunea, creatorii de artă*, nr. 4.
 — *Primele ritmuri*, nr. 11.
 — *Spre noile trepte ale civilizației socialiste*, nr. 1.
 — *Unanimă azeziune*, nr. 5.
 ALBALA (Radu) — *Hai noroc și... Zeilig Sor!* de Aurel Felea și Alexe Marcovici, nr. 4; *Jocul dragostei și al întîmplării* de Mari-vaux, nr. 5; *Nevestele vesele din Windsor* de Shakespeare, nr. 6; *Subiectul aparține tuturor* — 33 de oameni de teatru în dia-log — adaptare de Răzvan Ștefănescu, nr. 7; *Zăpăcitul* de Molière, nr. 11.
 BALACI (Alexandru) — *Frumusețe și ade-văr*, nr. 5.
 BĂRBUȚĂ (Margareta) — *Sizwe Bansi a mu-rit* de Athol Fuggard, în colaborare cu John Kani și Winston Ntshona, *Ascensiunea lui Arturo Ui* poate fi oprită de Bertolt Brecht, nr. 1; *Militarul fanfaron* de Plaut, nr. 3; *Dramaturgia examenului de consti-ință*, nr. 6; *Act venețian* de Camil Pe-trescu, nr. 11.
 BRUMARU (A. I.) — *Mihai Neagu Basarab : un „teatru de lectură”*, nr. 10.
 BURILEANU (Bogdan) — *Spațiu și timp în teatrul lui Teodor Mazilu*, nr. 9.
 CHITIC (Paul Cornel) — *Cronica plastică*. *Mihai Jalobeanu : Grafică de computer*, *Valentina Boștină : Proiecte*, *Silvan Io-nescu : Portrete*, *Ana Tamaș : Tapiserie*, nr. 2; *Zamfir Dumitrescu. Pictură*, nr. 3; *Arta în industrie*, nr. 4; *Educația prin sce-nografie*, nr. 5; *Trienala de scenografie*, nr. 9; *Obiectele — multiplu al realu-lui (II)*, nr. 11; *Valentin și Valentina de Mihail Roșcin*, nr. 12.
 COCEA (Dina) — *A.T.M. — o prezență crea-toare în viața teatrului*, nr. 10.

COCORA (Ion) — *Imagine și semnificație*, nr. 10.

CONSTANTINIU (Cristina) — *Teatrul de amatori. Prezent și viitor*, nr. 1 ; *Aici zoriile sînt liniștite* de I. Liubimov și B. Blagolin după B. Vasiliev, nr. 2 ; *Sinziana și Pepelea* de Vasile Alecsandri, *Nebuna din Chailot* de Jean Giraudoux, nr. 5 ; *Cazul Enăchescu* de Eugenia Busuiocanu, *Tineri căsătoriți caută cameră* de Mihail Roșcin, nr. 6.

CRISAN (Mihai) — *Noi formule de spectacol. Zilele teatrului de amatori*, nr. 5 ; *Zilele teatrului sătesc*, nr. 12.

DUCEA (Valeria) — *Bunica se mărită* de V. Mhitarian, *Păpușarii orădeni după un sfert de veac*, *Alba lulia : Casa noastră*. Tg. Mureș : *Sinziana și Pepelea*, *Csongor și Tünde*, nr. 1 ; *Amurgul unui coror* de Junji Kinoshita, 7 zile... 7 povești de H. C. Andersen, *Lumea poveștilor* de Alceu Popovici, nr. 3 ; *Caractere* de Al. Monciudinschi, *Dreptatea mării* de Virgil Teodorescu, *Trei căsuțe și trei drumuri* de Titel Constantinescu, nr. 4 ; *Colocviul directorilor din teatrele bucureștene. O stea pe rug* de Sütő András, *Slugă la doi stăpîni* de Carlo Goldoni, nr. 5 ; *Teatrul Dramatic Constanța la 25 de ani de la înființare*. Tropaeum Traiani de Grigore Sălceanu, nr. 7 ; *Zodia gemenilor* de Valentin Munteanu, *Chirița în provincie* de Vasile Alecsandri, *Tineri căsătoriți caută cameră* de Mihail Roșcin, *Dragomara* de Radu Stanca, nr. 8 ; *Zoo sau Asasinul filantrop* de Vercors, nr. 9 ; *Alexandru Lăpușneanu* de Virgil Stoescu, nr. 10 ; *Regele Ioan* de Fr. Dürrenmatt, nr. 11 ; *Ifigenia în Taurida* de Goethe, *Hocus-Pocus și-o... găleată* de Aad E. Greidanus, *La A.T.M. Profesioniști și amatori față-n față*, nr. 12.

EVERAC (Paul) — *Concepții și direcții în critica dramatică*, nr. 6.

FRANGA (Liviu) — *Plaut : „Teatru“ I—IV*, nr. 10.

GHEORGHIU (Mihnea) — *Arta și știința teatrului*, nr. 12.

HARET (Radu Sp.) — *Spiru Haret — reformator al teatrului românesc*, nr. 8.

IACOBAN (Mircea, Radu) — *O lecție de patriotism*, nr. 1.

ICHIM (Florica) — *I. D. Sirbu : „Teatru“*, nr. 8.

IONESCU (Medeea) — *Andrei Băleanu și Const. Bălărețu : „Cultura spectacolului teatral“*, nr. 8.

IOSIF (Mira) — *Trei surori* de A. P. Cehov, *Firul de aur* de Israil Bercevi, *Bădăranii* de Carlo Goldoni, nr. 1 ; *Un fluture pe lampă* de Paul Everac, *Discipolul diavolului* de George Bernard Shaw, *Dosarul Andersonville* de Saul Levitt, *„Teatrul și catedra“*, *Carnet I.A.T.C.*, *Cum vă place* de Shakespeare, nr. 3 ; *Botoșani : Festivalul teatrelor din Moldova*, *Viața unei femei* de Aurel Baranga, *Ivona, principesa Burgundiei* de Witold Gombrowicz, *Dosa-*

rul Andersonville de Saul Levitt, nr. 4 ; *Macbeth* de Shakespeare, *Vara trecută la Ciulimsk* de Aleksandr Vampilov, *Jocul de-a vacanța* de Mihail Sebastian, nr. 5 ; *Barbarii* de Maxim Gorki, *După cădere* de Arthur Miller, *Acești îngeri triști* de D. R. Popescu, nr. 6 ; *Acești îngeri triști* de D. R. Popescu, nr. 7 ; *Ciuta* de V. I. Popa, *La fine de an* (la I.A.T.C.), nr. 8 ; *Rața sălbatică* de Ibsen, *Bomba zilei* de Ben Hecht și Charles Mc. Arthur, *Fintina Trevi* sau *Adevărul dat pe față* de Gian Lorenzo Bernini, nr. 9 ; *Emmi* (Amor pierdut, viață pierdută) de Mihai Eminescu, *Histrion* (adaptare de M. Eminescu după G. Ierwitz), nr. 10 ; *Tatăl nostru uneori* de Eugen Lumezianu, nr. 11 ; *Henric al IV-lea* de Shakespeare, *Potopul* (adaptare de Mihail Sebastian după H. Berger), nr. 12.

IOSIFESCU (Silvian) — *Epică, teatru, film*, nr. 1.

IUREȘ (Ștefan) — *Lumea într-o replică : „A te izola este întotdeauna a fi sperjur prin tăcere“* (Camil Petrescu : „Jocul ieilor“), nr. 1 ; *„Să știi : și a trăi e o artă“* (Ibsen : „Brand“), nr. 2 ; *„Vai, vai, cumplit e să cunoști, cînd a cunoaște nu-ți este de folos“* (Sofocle : „Oedip rege“), nr. 8 ; *„Cu-aceeași cinste-ntîmpini obrazul viu, și-o mască ?“* (Molière : „Tartuffe“), nr. 10 ; *„Da și nu, care din doi e vinovat : nu față de da, sau da față de nu ? Am să cuget la asta“* (Georg Büchner : „Woyzeck“), nr. 11 ; *„Segismundo, nici în vise binele nu-i de prisos“* (Calderon de la Barca : „Viața e vis“), nr. 12.

KACSIR (Maria) — *Un leagăn pe cer* de Sütő Andras, *dramatizare* de Szabo József, nr. 6.

MANCAȘ (Mircea) — *Contemporaneitatea istoriei și dramaturgia*, nr. 3 ; *Critica și teoria teatrală în concepția contemporană*, nr. 8.

MARIN (Maria) — *Revista cu paiețe* de M. Maximilian și Vasile Veselovski, nr. 4 ; *E nemaipomenit !*, nr. 9.

MĂCIUCĂ (Constantin) — *Viața unei femei* de Aurel Baranga, nr. 2 ; *Cardinale la dramaturgia epopeii naționale*, nr. 4.

MĂNESCU (Theodor) — *Conflictul dramatic și conexiunea dramaturgiei cu noua societate*, nr. 7.

MINDRA (Vicu) — *Intîmplări mai mult sau mai puțin ridicole — spectacol Cehov*, nr. 1 ; *Dramaturgia istorică și evoluția ideilor*, nr. 9 ; *Eroii țărani și formele dramei istorice*, nr. 11.

MORARU (Mihai) — *Dicționar teatral : Bucolic*, nr. 1.

MUNTEANU (Virgil) — *Noaptea* de M. R. Iacoban, *Copacii mor în picioare* de Alejandro Casona, nr. 1 ; *Evreica din Toledo*, *dramatizare* de Al. Mirodan după Lion Feuchtwanger, *Trandafirii roșii* de Zaharia Bîrsan, nr. 2 ; *Gloanțe sub cerul nostru* de Al. Căprariu, *Football* de M. R. Iacu-

- ban, *Refeta Makropoulos* de Karel Čapek, nr. 3; *Teatrul de Stat din Turda: Unitate de concepție și diversitate tematică*, Evadarea de Leonida Teodorescu, *Băiatul de aur* de Clifford Odets, nr. 4; *Atenție la cotitură!* de Méhes György, *Svejk în al doilea război mondial* de Bertolt Brecht. *Moartea unui comis-voiajor* de Arthur Miller, *Martin Luther și Thomas Münzer* sau *Introducerea contabilității* de Dieter Forte, nr. 5; *Excursia* de Th. Mănescu, *La margine de paradis* de Ovidiu Genaru, *Balada celor doi îndrăgostiți* de Dimitrie Roman, *Comoara din deal* de Corneliu Marcu Loneanu, nr. 7; *Mitică Popescu* de Camil Petrescu, *Operațiunea Gambit* de Tudor Negoită, nr. 10; *Despot Vodă* de Vasile Alecsandri, *Casa care a fugit pe ușă* de Petru Vintilă, *Aceste anotimpuri și cărări* de Eugen Onu, nr. 11; *Henric al VI-lea* de Shakespeare, *La Drobeta-Turnu Severin. Doamna ministru* de Branslav Nusici, nr. 12.
- NADIN (Mihai) — *Critică și valoare*, nr. 1; *Petrică și lupul* de S. Prokofiev, nr. 2; *Pisica de una singură* de Nina Cassian (după Kipling), nr. 3; *Platon* de Dumitru Solomon, *Puterea întunericului* de L. N. Tolstoi, nr. 4; *Teatru și adevăr*, nr. 8; *Sinteza teatrală*, nr. 10; *Estetic și ideologic în spectacol*, nr. 11; *Generozitatea teatrului*, nr. 12.
- NICULESCU (Ionuț) — *Praf în ochi* de Eugène Labiche, nr. 1; *Zilele de teatru „Mihai Eminescu“*, la Botoșani: Decebal, nr. 2; *Armistițiul cu diavolul* de Paul Everac, Al. Voitin: „Procese istorice“, Documentar: A. de Herz, nr. 3; *Craiova: Festivalul teatrului istoric. Simpozionul „Teatrul și făurirea epopeii naționale“*, *Păcală în satul lui* de Al. Struțeanu după Ion Slavici, *Prințesa Majolenska* de Jan Romanovsky, nr. 4; *Arborele genealogic* de Lucia Demetrius, nr. 5; *Cafeaua actriței* de Emil Poenaru, *Omul de zăpadă* de A. de Herz, nr. 6; *O seară Brecht*, *Papa se lustruiește* (adaptare de Sică Alexandrescu după Spiros Melas), Tudor Argezi — poet și moralist al teatrului, nr. 7; *Teatrul la mare și la munte... pe valea Oltului*, *Bun găsit, prieteni!*, nr. 8; *De la străbuni până la tine*, nr. 9; *Nestinsul diamant* de Ștefan Tita, Ionuț descoperă lumea de Sanda Diaconescu, nr. 10; Ioan Massoff: „Teatrul românesc. Privire istorică“ (vol. 6), *O noapte furtunoasă* de I. L. Caragiale, nr. 11.
- PARASCHIVESCU (Constantin) — *Acum și în cele din urmă. (Un proces închis)* de Theodor Mănescu, nr. 1; *Cocoșul de tablă* de Dan Rebreanu, *Patru lacrimi* de Viktor Rozov, nr. 2; *Viața unei femei* de Aurel Baranga, nr. 4; *Căsătoria* de Gogol, nr. 5; *Marea gară nouă* de Victor Frunză, nr. 7; Dinu de Radu F. Alexandru, nr. 12.
- PARHON (Victor) — *Pledoarile pentru un drum și un stil propriu*, nr. 6; *Agendă de toamnă*, nr. 9; *Moment inaugural la Festivalul „Cintarea României“*, nr. 10.
- POPESCU (Marian) — *Comedia românească. Băieșu și Mazilu*, nr. 1; Dumitru Solomon: „Teatrul ca metaforă“, nr. 8.
- POTRA (Florian) — *Lungul drum al zilei către noapte* de Eugene O'Neill, nr. 2.
- RADU-MARIA (Constantin) — *Recital Maccodonski*, nr. 1; V. Mindra: „Victor Ion Popa“, nr. 4; *Spectacol de poezie populară: Irina Răchiteanu-Șirianu și Tudor Gheorghe*, nr. 5; Paul Everac: „Încotro merge teatrul românesc?“, nr. 8; Dinu de Radu F. Alexandru, *Pygmalion* de G. B. Shaw, nr. 10.
- RĂPEANU (Valeriu) — *A scrie, azi, o epopee națională*, nr. 1.
- SĂCEANU (Amza) — „*Primăvara culturală bucuresteană*“ la a IV-a ediție, nr. 5.
- SILVESTRU (Valentin) — *Atitudini creatoare în dramaturgia română contemporană*, nr. 5.
- ȘELMARU (Traian) — „*Pietrele prețioase*“, nr. 1.
- TEODORESCU (Leonida) — *Dramaturgia și foiletonistica* (2), nr. 1; *Dramaturgia ca literatură*, nr. 6; *Contactul social*, nr. 7; *Despre insolitare*, nr. 9; *Necesitatea piesei într-un act*, nr. 12.
- TOBOȘARU (Ion) — *Critica de teatru și publicul*, nr. 7.
- TORNEA (Florin) — *Simbătă la „Veritas“* de Mircea Radu Iacoban, nr. 5; *Excursia* de Th. Mănescu, nr. 7; T.E.S. — după Jubileu, nr. 9; *Plicul* de Liviu Rebreanu, nr. 10.
- ULMU (Bogdan) — *Teatrul Giulești. Spectacol de muzică și poezie românească*, nr. 2; *Teatrul la mare și la munte... Pe litoral*, Al. Mirodan: „Scene“, nr. 8; *Note despre caietul-program*, *Nu sintem îngeri* de Paul Ioachim, nr. 11.
- VASILIU (Mihai) — *Capul de Mihnea Gheorghiu*, nr. 1.
- VLAD (Stan) — *Constanța: Repertoriul estival și funcția lui educativă*, nr. 4; *Neștiinții animatori*, nr. 7; *Creatorii de... atmosferă*, nr. 8; *Croitori de „modă veche“*, nr. 10; *Seara, cînd vin spectatori...*, nr. 11; *Festivalul național „Cintarea României“*. Două ample manifestări: „Pontica“ și „Cibinium“, nr. 12.

ANCHETE, DISCUȚII, INTERVIURI, PORTRETE, MĂRTURII, MEMORII

- *Colaborînd cu amatorii... Regizori și actori profesioniști despre amatori*. Anchetă de Paul Tutungiu. Răspund: D. D. Neleanu, Constantin Codrescu, Constantin Dinescu, nr. 10.

- *Colocviul de teatologie (Cluj-Napoca)* — *Săptămîna teatrală clujeană* (Dezbateri), nr. 11. M. (V.) — *Săptămîna teatrală clujeană*; PASCADI (Ion) — *Valoare și contemporaneitate în teatrul românesc actual*; TEODORESCU (Leonida) — *Persoanaj și erou*.
- *Colocviu despre arta comediei românești* (Galați), nr. 11; *Rep. Colocviu despre arta comediei*, nr. 12.
- *Colocviul republican al criticilor de teatru* (Bacău), nr. 11. I. (M.) — *Colocviul republican al criticilor de teatru*; ISAC (Carol) — *Victor Ion Popa despre teatrul de amatori*.
- *Colocviul „Teatrul și istoria” (Botoșani)*, nr. 10. D. (V.) — *„Teatrul și istoria”*; FLOREA (Mihai) — *Dramaturgia independenței*.
- *Congresul educației politice și al culturii socialiste. Din lucrările secțiunii pentru creația muzicală și dramatică*, nr. 6. LOVINESCU (Horia) — *Omul nou — un imperativ impus de realități*; MĂCIUCA (Constantin) — *Vocația educativă a teatrului românesc*; SILVESTRU (Valentin) — *Ponderea teatrului în cadrul culturii socialiste*; SINKA (Karoly) — *Propagarea și valorificarea creației originale*.
- *Critica de teatru și orientarea creației*. Anchetă. Răspund: Margareta Bărbuță, Ștefan Oprea, Constantin Paraschivescu, Florian Potra, Traian Șelmaru, nr. 10; Natalia Stancu-Atanasiu, Marius Robescu, Valentin Silvestru, nr. 11.
- *Dialogul teatrului cu publicul* (Pitești), nr. 12.
- *În lumina Congresului educației politice și al culturii socialiste*. Anchetă realizată de Paul Tutungiu. Răspund: POTRA (Florian) — *Artă și ideologie — o singură expresie modelatoare*; MIRODAN (Al.) — *Afirmarea originalității*; BISZTRAI (Maria) — *Actorul în promovarea artei militante*; POPOVICI (Alec) — *Forța de convingere a unor eroi adevărați*; VLAD (Gheorghe) — *Responsabilitatea scriitorului*; VISARION (Alexa) — *Pentru adevărul artei*; MICU (Dan) — *Necesitatea teatrului politic*; SOLOMON (Dumitru) — *Umanismul și fericirea*; MARCU LONEANU (Corneliu) — *Conștiința de sine a unui popor, a unei națiuni*, nr. 6.
- *Locul secretarului literar în viața teatrului* (III). Răspund: Doina Popa (Teatrul Național din Timișoara), Elisabeta Pop (Teatrul de Stat din Oradea), Gyöngyösi Gabor (Teatrul de Nord Satu Mare), Carol Isac (Teatrul Dramatic „Bacovia” din Bacău), nr. 1.
- *Reper la stagiunea '75—'76. BĂRBUȚA* (Margareta) — *Afirmarea conștiinței colective a creatorilor de teatru*; IOSIF (Mira) — *Opțiunea repertorială și creația scenică*; NADIN (Mihai) — *Despre teatrul necesar*; OPREA (Ștefan) — *Sub semnul regiei tinere*; PARASCHIVESCU (Constantin) — *Stagiunea și dezbaterile*; ROBESCU (Marius) — *Problema stilului*, nr. 7.
- *Repertoriu și regia, în actualitate*. Dezbateri. LOVINESCU (Horia) — *Despre repertoriu*; VISARION (Alexa) — *De ce regizorul?*, nr. 10.
- *Șantier dramaturgic*. Anchetă. Răspund: Ion Băieșu, Mircea Radu Iacoban, Iosif Naghiu, Gh. Vlad, Al. Voitin, nr. 9.
- *Săptămîna teatrului scurt* (Oradea), nr. 12. IOSIF (Mira) — *Săptămîna teatrului scurt*; PARASCA (Crăciun) — *Formule scenice inedite în teatrul de amatori din județul Bihor*.
- *Teatrul istoric — tribună de educație patriotică*. Simpozion. Comunicări ținute de: Amza Săceanu, Radu Popescu, Radu Beligan, Dinu C. Giurescu, Dinu Săraru, Valentin Silvestru, Mihnea Gheorghiu, nr. 2.

Tribuna regizorului

- BUZOIANU (Cătălina) — *Pledoarie pentru atelier*, nr. 7. SCARLAT (Nicolae) — *Idealuri estetice prin angajare politică*, nr. 7. VISARION (Alexa) — *Dinamica noastră socială*, nr. 7. MICU (Dan) — *Opțiunea: gest politic și estetic*, nr. 8. OVANEZ DOROȘENCO (Anca) — *Actul teatral — spațiul unor întâlniri fundamentale*, nr. 8. COLPACCI (Alexandru) — *Actorul și spațiul scenic*, nr. 9. MANEA (Aureliu) — *Despre o știință a regiei*, nr. 10. BOROIANU (Radu) — *Propuneri pentru un viitor colocviu*, nr. 11. VIȘA (Iulian) — *Actorul*, nr. 12.

- *Necrolog: Mircea Grigorescu*, nr. 3.
- BERECHET (Mihai) — *Neștiutul N. Bălțățeanu*, nr. 8.
- BRINDUȘ (Vladimir) — *Corneliu Revent: Macbeth*, nr. 8.
- CONSTANTINIU (Cristina) — *Carmen Galin: Hedvig*, nr. 8.
- MARIN (Maria) — *Marin Moraru: Alexandru Andronic*, nr. 10.
- MASSOFF (Ioan) — *Marioara Zimniceanu*, nr. 8.
- MOGA (Doina) — *Cu dirijorul Paul Popescu (interviu)*, nr. 1.
- NASTA (Dan) — *Marioara Voiculescu. Un portret curmat*, nr. 3.

IONUȚU (Ionuț) — *Doară colocvii despre actualitatea piesei istorice* (cu Vasile Cărbuș, lector univ., și cu Ion Ciocan, linotipist), nr. 1; **Valeria Seciu** : *Monahova, Toma Caragiu* : James Tyrone, nr. 8; *Un minut de adevăr cu H. Nicolai* de după 50 de ani de teatru, nr. 10.

PARASCHIVESCU (Constantin) — *Gelu Bogdan Ivașcu* : Rică Venturiano, nr. 10.

POTRA (Florian) — *Amintirea lui Dominic Stanca*, nr. 8.

RADU-MARIA (Constantin) — *Corneliu Dan Borcia* : Șamanov, Horațiu Mălăele : Trufaldino, nr. 10.

SILVESTRU (Valentin) — *N. Bălțățeanu povestind despre sine*, nr. 8.

TEODORESCU (Leonida) — *Niciodată*, nr. 3.

TUȘUNGIU (Paul) — *Convorbiri cu* : Petru Vintilă, nr. 1; Virgil Stoenescu, nr. 6; Valentin Silvestru, nr. 10; Romulus Guga, nr. 12. *Portretul unui regizor* : Aurel Elefterescu, nr. 1. *Întâlniri cu amatorii*. Grupaj de interviuri cu : Alexandru Hrișcă, Florin Samoilă, Cătălin Naum, nr. 11. *Teatrul în județul dumneavoastră. Județul Ialomița*. Cinci interviuri cu : Gheorghe Glodeanu, secretar al Comitetului județean al P.C.R., Grigore Radu, prim-secretar al Comitetului orașenesc P.C.R. Slobozia, primar al orașului, Petre Dobrescu, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, Ion Coman, directorul Casei de cultură din Călărași, Florica Tudor, instructor pentru bibliotecii, nr. 1; *Județul Timiș*. Șapte interviuri cu : Gheorghe Tache, secretar al Comitetului județean al P.C.R., Dumitru Preda, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, Lucia Zamfir, vicepreședintă a Comitetului județean de Cultură și educație socialistă, Nikolaus Berwanger, președintele Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană, Maria Pongracz, vicepreședintă a Comitetului județean de cultură și educație socialistă, Elena Simionescu, secretara organizației de bază P.C.R. de la Teatrul Național din Timișoara, Ivo Muncian, membru al Asociației scriitorilor din Timișoara, nr. 3; *Județul Iași*. Cinci interviuri cu : Ion Iliescu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului județean al P.C.R., Ion Țăranu, președintele Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, Teofil Vălcu, directorul Teatrului Național „Vasile Alecsandri”, Mircea Radu Iacoban, dramaturg, secretarul Asociației scriitorilor, directorul Editurii „Junimea”; Liviu Leonte, redactor-șef al revistei „Cronica”, nr. 4; *Județul Olt*. Trei însemnări, un interviu și un portret, nr. 9; *La Călărași : Teatrul de amatori. Oțel și teatru*. Interviuri cu : Paul Mihai, secretar al Comitetului municipal de partid, și Aurel Elefterescu, regizor la Teatrul popular, nr. 12.

ULMIU (Bogdan) — *George Constantin* : Tiganov, Draga Olteanu-Matei : Agafia Tihonovna, Titorel Pătrașcu : Benedict Pașalega, Tricy Abramovici : Raquel, nr. 8. **VLAD** (Stan) — *Cu George Zaharescu, directorul Teatrului de Stat de Operă din București despre conceptul de teatru muzical*, nr. 3.

Caiete de spectacol

TREI SURORI la Teatrul de Comedie, nr. 6. **BĂLEANU** (Andrei) — *De la tradiționala „atmosferă” cehoviană la un spectacol de acțiune*; **LUCIAN** (Ion) — *Esențialul în viață este forma*; **TOMA** (Sanda) — *Cenușul cotidian alungă vise, speranțe, nădejdi*.

Viitorul rol

MARIN (Maria) — *Ileana Stana Ionescu, Florin Piersic, nr. 1; Ștefan Radof, Ioana Manolescu, nr. 2; Ilina Tomoroveanu, Paul Ioachim, nr. 3; Marietta Luca, Dinu Cezar, nr. 4; Dana Comnea, Ștefan Tapa-lagă, nr. 5; Violeta Popescu, Ștefan Iordache, nr. 6; Stela Popescu, Nae Floca-Acileni, nr. 7; Tatiana Iekel, Stelian Cre-menciu, nr. 8; Eliza Petrăchescu, Ion Caramitru, nr. 9; Julieta Strimbeanu-Weigel, Marin Aurelian, nr. 10; Cornel Dumitraș, Margareta Pogonat, nr. 12.*

CRONICA SPECTACOLULUI București

A.T.M.

Excursia (Th. Mănescu), nr. 7.

„L. S. Bulandra”

Lungul drum al zilei către noapte (E. O'Neill), nr. 2; *Militarul fanfaron* (Plaut), nr. 3.

Comedie

Trei surori (A. P. Cehov), nr. 1; *Jocul dragostei și al întâmplării* (Marivaux), nr. 5; *Plicul* (L. Reboreanu), nr. 10; *Zăpăciul* (Molière), nr. 11.

„Ion Creangă”

Aici zorile sînt liniștite (I. Liubimov, B. Blagolin), nr. 2; *7 zile... 7 povești* (H. C. Andersen), nr. 3; *Subiectul aparține tuturor — 33 de oameni de teatru în dialog —* (R. Ștefănescu), nr. 7; *Hocus-Pocus și-o... găleată* (A. E. Greidanus), nr. 12.

Firul de aur (I. Bercovici), nr. 1 ; *Evreica din Toledo* (Al. Mirodan), nr. 2 ; *Hai noroc și... Zeilig Șor !* (A. Felea și A. Marcovici), nr. 4 ; *Arborele genealogic* (L. Demetrius), nr. 5 ; *Potopul* (adaptare de M. Sebastian după H. Berger), nr. 12.

Giulești

Intimplări mai mult sau mai puțin ridicole — spectacol Cehov, nr. 1 ; *Spectacol de muzică și poezie românească*, nr. 2 ; *Fotbal* (M. R. Iacoban), nr. 3 ; *Caractere* (Al. Monciu Sudinschi), nr. 4 ; *Zodia gemenilor* (V. Munteanu), nr. 8 ; *De la străbuni până la tine*, nr. 9 ; *Regele Ioan* (Fr. Dürrenmatt), nr. 11.

I.A.T.C.

Bădăranii (C. Goldoni), nr. 1 ; *Jorul de-a vacanța* (M. Sebastian), nr. 5 ; *Acești îngeri triști* (D. R. Popescu), nr. 6 ; *Ciuita* (V. I. Popa), nr. 8.

Mic

Dosarul Andersonville (S. Levitt), nr. 4 ; *Rața sălbatică* (Ibsen), nr. 9.

Național

Viața unei femei (A. Baranga), nr. 2 ; *Căsătoria* (N. V. Gogol), nr. 5 ; *Cazul Enăchescu* (E. Busuioceanu), nr. 6 ; *Zoo sau Asasinul filantrop* (Vercors), nr. 9.

„C. I. Nottara“

Sizwe Bansi a murit (A. Fuggard, J. Kani și W. Ntshona), nr. 1 ; *Barbarii* (M. Gorki), nr. 6 ; *Henric al IV-lea* (Shakespeare), nr. 12.

„Constantin Tănase“

Revista cu paiețe (M. Maximilian și V. Vesselovski), nr. 4 ; *E nemaipomenit !* (A. Felea și P. Călinescu), nr. 9.

„Tândărică“

Petrică și lupul (S. Prokofiev), nr. 2 ; *Pisica de una singură* (N. Cassian), nr. 3.

„Ion Vasilescu“

Bunica se mărită (V. Mhitarian), nr. 1 ; *Nevestele vesele din Windsor* (Shakespeare), nr. 6.

Arad

Balada celor doi îndrăgostiți (D. Roman), *Co-moara din deal* (C. M. Loneanu), nr. 7 ; *Dinu* (B. F. Alexandru), nr. 12.

Bacău

Ascensiunea lui Arturo Ui poate fi oprită (B. Brecht), nr. 1 ; *Excursia* (Th. Mănescu), *La margine de paradis* (O. Gennaru), nr. 7.

Baia Mare

Atenție la cotitură ! (M. György), *Svejk în al doilea război mondial* (B. Brecht), *Moarica unui comis-voiajor* (A. Miller), nr. 5.

Birlad

Platon (D. Solomon), *Puterea întunericului* (L. N. Tolstoi), nr. 4.

Botoșani

Viața unei femei (A. Baranga), nr. 4 ; *Alexandru Lăpușneanu* (V. Stoenescu), *Emmi — Amor pierdut, viață pierdută* (M. Eminescu), *Histrion* (M. Eminescu după G. Ierwitz), nr. 10.

Brașov

Simbătă la „Veritas“ (M. R. Iacoban), nr. 5 ; *Mitică Popescu* (C. Petrescu), nr. 10.

Brăila

Trandafirii roșii (Z. Birsan), nr. 2 ; *Dreptatea mării* (V. Teodorescu), *Trei căsuțe și trei drumuri* (T. Constantinescu), nr. 4 ; *Dinu* (R. F. Alexandru), *Pygmalion* (G. B. Shaw), nr. 10.

Cluj-Napoca

Teatrul Național

Gloanțe sub cerul nostru (Al. Căprariu), *Rețeta Makropoulos* (K. Capek), nr. 3 ; *Viața unei femei* (A. Baranga), nr. 4 ; *Despot Vodă* (V. Alecsandri), *Casa care a fugit pe ușă* (P. Vintilă), nr. 11.

Teatrul maghiar de Stat

O stea pe rug (Sütő András), nr. 5.

Teatrul Dramatic

Sinziana și Pepelea (V. Alecsandri), *Nebuna din Chaillot* (J. Giraudoux), nr. 5; *Tro-paeum Traiani* (Gr. Sălecanu), nr. 7; *Tatăl nostru uncori* (E. Lumezianu), nr. 11.

Teatrul de revistă

Lumea poveștilor (Al. Popovici), nr. 3.

Craiova

Teatrul Național

Capul (M. Gheorghiu), nr. 1; *Omul de ză-padă* (A. de Herz), nr. 6; *O noapte furtu-noasă* (I. L. Caragiale), nr. 11.

Teatrul de păpuși

Păcală în satul lui (Al. Struțeanu după I. Sla-vici), *Prințesa Majolenka* (J. Romanovsky), nr. 4.

Galati

Teatrul Dramatic

Acum și în cele din urmă — Un proces în-chis (Th. Mănescu), nr. 1; *Băiatul de aur* (C. Odets), nr. 4; *Chirița în provincie* (V. Alecsandri), nr. 8.

Iasi

Teatrul Național „V. Alecsandri“

Noaptea (M. R. Iacoban), *Copacii mor în picioare* (Al. Casona), nr. 1; *Ivona, principesa Burgundiei* (W. Gombrowicz), nr. 4; *Act venețian* (C. Petrescu), nr. 11.

Tg. Mureș

— Secția română

Cocoșul de tablă (D. Rebreanu), *Patru lacrimi* (V. Rozov), nr. 2.

— Secția maghiară

Nu sintem îngeri (P. Ioachim), nr. 11.

Oradea

— Secția română

Marea gară nouă (V. Frunză), nr. 7; *Bomba zilei* (B. Hecht și Ch. Mc.Arthur), *Fintina*

Trevi sau *Adevărul dat pe față* (G. L. Ber-nini — restaurare dramatică C. D'Ono-frio, F. Caprino, A. Persini), nr. 9.

— Secția maghiară

Un leagăn pe cer (Sütő András, dramatizare de Szabo Jozsef), nr. 6; *Acești îngeri triști* (D. R. Popescu), nr. 7; *Valentin și Valen-tina* (M. Roșcin), nr. 12.

Petroșani

Operațiunea Gambit (T. Negoită), nr. 10.

Piatra Neamț

Slugă la doi stăpâni (C. Goldoni), *Vara trecută la Ciulimsk* (Al. Vampilov), nr. 5.

Pitești

Teatrul „A. Davila“

Praf în ochi (E. Labiche), nr. 1; *Armistițiu cu diavolul* (P. Everac), *Amurgul unui cocor* (J. Kinoshita), nr. 3; *Cafeaua actriței* (E. Poenaru), nr. 6; *Domnul Pun-tila și sluga sa Matti* (B. Brecht), *Papa se lustruiește* (S. Alexandrescu după S. Me-las), nr. 7.

Teatrul de păpuși

Ionuț descoperă lumea (S. Diaconescu), nr. 10.

Ploiești

Macbeth (Shakespeare), nr. 5; *Tineri căsă-toriți caută cameră* (M. Roșcin), nr. 6; *Nestinsul diamant* (St. Tita), nr. 10.

Satu Mare

— Secția română

Martin Luther și Thomas Münzer sau *Intro-ducerea contabilității* (D. Forte), nr. 5.

— Secția maghiară

După cădere (A. Miller), nr. 6.

Sibiu

— Secția română

Tineri căsătoriți caută cameră (M. Roșcin), *Dragomara* (R. Stanca), nr. 8; *Aceste ano-timpuri și cărări*, nr. 11; *Ifigenia în Tau-rida* (Goethe), nr. 12.

Teatrul Național

Un fluture pe lampă (P. Everac), *Discipolul diavolului* (G. B. Shaw), *Dosarul Andersonville* (S. Levitt), nr. 3; *Henric al VI-lea* (Shakespeare), nr. 12.

Turda

Evadarea (L. Teodorescu), nr. 4.

MERIDIANE

Zilele artei teatrale românești în Republica Democrată Germană

— *Presa din R.D.G. despre „Simbătă la Veritas”, nr. 8. Presa din R.D.G. despre spectacolele Teatrului Național din București, Presa din R.D.G. despre spectacolele Teatrului German de Stat din Timișoara, nr. 11.*

COCEA (Dina) — *Semnificația unui schimb de experiență*, nr. 10.

IACOBAN (Mircea, Radu) — *Vocația universală a dramaturgiei noastre*, nr. 10.

NAGHIU (Iosif) — *Un public generos*, nr. 10.

SOLOMON (Dumitru) — *Gravitatea și umorul*, nr. 10.

STANCU-ATANASIU (Natalia) — *Noi „deschideri” scenice ale dramaturgiei românești*, nr. 11.

Zilele artei teatrale din R.D.G. în țara noastră

JOHN (Hans-Rainer) — *Teatrul în R.D.G.*, nr. 9.

LINZER (Martin) — *5 ani de dramaturgie socialistă*, nr. 9.

PIETZSCH (Ingeborg) — *Regizori și tendințe regizorale în anii '70—'75*, nr. 10; *Interviuri cu: Wolfgang Heinz, președintele Asociației creatorilor de teatru din R.D.G., despre actori, regizori, roluri, și Manfred Weekwerth despre teatru, public, politicul în teatru*, nr. 11.

BĂRBUTĂ (Margareta) — *Lecția actuală a teatrului antic. Atena, 3—13 iulie 1976*, nr. 8.

BUZOIANU (Cătălina) — *Peter Cheeseman și teatrul „în comunitate”, nr. 1.*

ELVIN (B.) — *Săptămîna festivă vest-berlineză*, nr. 12.

IOSIF (Petre) — *În două primăveri italiene. (Contraste și coincidențe)*, nr. 6.

MOBARU (Nicolae) — *Tema contemporană la teatrele din Leningrad*, nr. 3.

P. (V.) — *Hronov '76*, nr. 9.

REP. — *Teatrul „Nottara” în Grecia. Răspund: Dan Nasta, Valeriu Moiseșcu, Dinu Cernescu*, nr. 7.

SILVESTRU (Valentin) — *O călătorie teatrală în Canada*, nr. 8.

OASPEȚI DE PESTE HOTARE

CRIȘAN (Mihai) — *Teatrul „DRAK” din Hradec Kralove — R. S. Cehoslovacă*, nr. 4; *Păpușarii francezi: o artă naivă și cuceritoare*, nr. 7; *Teatrul „Puk” (Japonia)*, nr. 10.

MOGA (Doina) — *Baletul Félix Blaska*, nr. 6; *Ansamblul folcloric „Omayad”*, nr. 12.

POTRA (Florian) — *Teatrul Dramatic „Sofia”. Roșu și brun de Ivan Radoev, Cum vă place de Shakespeare, Simbătă 23 de Ștefan Tanev*, nr. 5.

ULMU (Bogdan) — *Teatrul dramatic din Plovdiv. Romeo și Julieta de Shakespeare*, nr. 6.

VARTOLOMEI (Luminița) — *Ansamblul de balet al Teatrului Mare din Varșovia*, nr. 12.

MUZICĂ

CRISTIAN (V.) — *Orchestra de studio a Radioteleviziunii. Iona de Anatol Vieru, după poemul dramatic al lui Marin Sorescu*, nr. 11; *Valentin Gheorghiu și Varujan Cozighian, Orchestra de cameră din Praga*, nr. 12.

MOGA (Doina) — *Fascinația dansului popular*, nr. 4; *„Sarmis '76”. Dansul tematic*, nr. 11.

NADIN (Mihai) — *Un concert-eveniment*, nr. 7.

VARTOLOMEI (Luminița) — *25 de stagioni. Opereta bucureșteană în premieră: Leonard de Florin Comisel*, nr. 1; *Miniaturi lirice și coregrafice*, nr. 3; *Spartacus de Aram Hacıaturian*, nr. 4; *Cocoșatul de la Notre-Dame*, nr. 7; *Realizări, direcții, căutări (Stagiunea '75—'76), Viața — dragostea omului... dragostea*, nr. 8; *O demonstrație a valorilor teatrului muzical românesc*, nr. 10; *Walkiria de Richard Wagner*, nr. 11; *Năpasta de Sabin Drăgoi*, nr. 12.

TELEVIZIUNE

SOLOMON (Dumitru) — *Două premiere: Avalanșa de Gh. Blăjan, Gaițele de Alexandru Kirițescu*, nr. 1; *Privește înapoi cu mindrie... Marele vis de Radu Teodoru*,

Henric al V-lea de Shakespeare, nr. 2 ;
 Semnele vocației, nr. 3 ; Ascensiunea
 omului, Șeful sectorului suflete de
 Al. Mirodan, Bărbierul din Sevilla de
 Beaumarchais, nr. 4 ; Trei premii :
 Nunta însingurată de Federico Garcia
 Lorca, Pasărea speranței de Radu Teo-
 doru, Rivalii de R. B. Sheridan, nr. 5 ;
 O piesă portret, Hoții de sentimente, Un
 maestru al farsei, Teatru-dezbateri, nr. 7 ;
 Drumul spre definirea omului contempo-
 ran, nr. 8 ; Trimitere la mit, A doua linie,
 nr. 11 ; Douăsprezece ore înainte de
 amurg de Cristian Munteanu, Fata fără
 zestre de A. N. Ostrovski, nr. 12.

RADIO

ALEXANDRU (M.) — Cronică Radio, Fono-
 teca, De la o voce la alta, Debuturi, nr. 5 ;
 Broșura, Teatrul de noapte, Radio Iași,
 nr. 6 ; Diferența, Baladă pentru Horia din
 Albac, Umor, nr. 7 ; Eșeu, Comedia zori-
 lor, Caragiale, nr. 8 ; Regizorii, Al pa-
 trulea anotimp, Pariul, nr. 9 ; Poșta radio,
 Teatrul scurt, Revista, nr. 10 ; Dramatiză-
 rile, Pentru o reciclare a ciclurilor, Profilul
 unui..., nr. 11 ; Specialiștii, Deceniul pla-
 netei, Depozitarii, nr. 12.

REP. — Teatrul radiofonic. Sesiune jubiliară,
 nr. 2.

NOTE, ANTRACTE, VARIA

— Colocviul vîlcean. 24 mai 1976, nr. 6.

Atelierul de dramaturgie

CONSTANTINIU (Cristina) — Dinu de Radu
 F. Alexandru, nr. 3 ; „Mizantropul” dom-
 nului Molière de Dumitru Solomon, Un
 nou ceneacu de lecturi dramatice, nr. 4.

REP. — Noaptea Brîncoveanului de Con-
 stantin Radu-Maria, nr. 11.

Interferențe

POTRA (Florian) — Universul afișului, nr. 1 ;
 Oameni de spectacol, nr. 2 ; Construcție și
 istorie, nr. 3 ; Abua-bua, culturalistule,
 nr. 4 ; Bucureștii văzuți de la Buftea,
 nr. 5 ; Frații sîmezi, nr. 9.

Puncte de suspensie...

MIRODAN (Al.) — Mizerabilismul, nr. 1 ;
 Intensitate, nr. 2 ; Situația actuală a cri-
 ticii în lumea teatrului (sondaj), nr. 3 ;

Cu privire la Hasdeu, Barbu Lăzăreanu și
 teatrul, nr. 4 ; O banalizare originală,
 nr. 6 ; Cum, nr. 7 ; Colecționarul, nr. 8 ;
 Oameni noi — metode noi, nr. 10 ; Minor-
 major, Animație, nr. 12.

Semnal

MUNTEANU (Virgil) — Băiat bun, nr. 1 ;
 Un pachet de Gauloise bleu, nr. 2 ; O
 fabulă, nr. 3 ; Directorul ? Nu-i o pro-
 blemă !, nr. 4 ; Sinteți invitat la Teatrul
 de poezie, nr. 5 ; Interpretul, uraganul și
 forța gravitațională, nr. 6 ; Școala de la
 Tg. Mureș, nr. 7 ; ...Cu ursulețul ei de
 plus..., nr. 8 ; Niște cilindri cu pălărie,
 nr. 9 ; Dumnealui sau Dulci și foșnitoare,
 nr. 10 ; Amatori și animatori, nr. 11 ;
 Vrei să vorbim despre teatru ?, nr. 12.

CĂLINESCU (Constantin) — Amza Săceanu :
 „Talia Thaliei”, nr. 3.

CONSTANTINIU (Cristina) — „Odă partidu-
 lui”, nr. 5.

I. (M.) — Birlad. Colocviul tinerilor regizori,
 nr. 5.

NADIN (Mihail) — Săptămîna teatrului săt-
 mărean, Spune adevărul !, nr. 6.

N. (I.) — Gînd de aur, Salon literar : Desti-
 nuiri, Teatrul de păpuși „Vasilache” : (I
 lin nebunul, Teatrul „V. I. Popa” :
 Birlad : Eminescu la Viena de Steli
 Vasilescu, Colocviu-dezbateri : „Teatrul li
 Mihail Eminescu”, Viața teatrală în „Ram-
 pa”, acum 50 de ani, februarie 1926,
 nr. 2 ; Expoziția „Actori români”, nr. 5 ;
 O aniversare, nr. 6 ; Istorie, Lauri, nr. 9 ;
 Serile Muzeului „C. I. și C. C. Nottara”,
 nr. 10 ; Noi donații la Muzeul Teatrului
 Național din Craiova, nr. 11 ; Note (Edi-
 toriale), nr. 12.

PARASCHIVESCU (Constantin) — „Omul și
 piatră” (spectacol de sunet și lumină),
 nr. 5.

R. M. (C.) — „Graiul pămîntului”, nr. 5 ;
 Teatrul de poezie, Acorduri la „Cîntarea
 României”, nr. 12.

REP. — Carnet A.T.M. Plenară. Spectacol
 lectură, nr. 2 ; Agendă sărbătorească, nr. 12.

VLAD (Stan) — Reîntîlnire cu Nicușor Con-
 stantinescu, nr. 4.

TUTUNGIU (Paul) — Teatrul popular din
 Alexandria. Un rulement numit Calypso,
 de I. D. Șerban, nr. 6.

Umor

MUNTEANU (Valentin) — Scrisorile Anei
 Mona către Ana Mona, nr. 1.

NAGHIU (Iosif) — Antracte : Singura obiec-
 ție, nr. 4 ; Piesă îndrăznească, nr. 8 ;
 Despre autori și piese, nr. 10.